

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ

Genel Yönetim Kurulu

YENİDEN YAPILANMA ÇALIŞMA GRUBU

**TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ
YENİDEN YAPILANMA ÇALIŞMA GRUBU
İLK RAPORU**

Yaşar Tonta (Başkan)
Ayhan Kaygusuz
Ali Berberoğlu

(Bu rapor, 29 Mart 1995 tarihinde Türk Kütüphaneciler Derneği
Genel Yönetim Kuruluna sunulmuştur.)

Ankara
Mart 1995

SUNUŞ

Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) Genel Yönetim Kurulu'nun 26 Kasım 1994 tarihinde yapılan toplantısında Derneğin yeniden yapılanma olanaklarını incelemek üzere bir çalışma grubu oluşturulmasına ve bu grubun Şubat 1995 sonuna kadar raporunu hazırlayarak Genel Yönetim Kurulu'na sunmasına karar verildi (Karar sayısı 7). Aynı toplantıda "Yeniden Yapılanma" Çalışma Grubunun yayınlardan sorumlu Genel Başkan Yardımcısı **Yaşar Tonta** (Başkan), Genel Yazman **Ayhan Kaygusuz** ve Genel Yönetim Kurulu Üyesi **Ali Berberoğlu**'dan oluşturulması kararlaştırıldı.

Yeniden Yapılanma Çalışma Grubu mevcut durumu belirlemek amacıyla TKD'nin tarihsel gelişimini ve ülkemizdeki derneklerle ilgili yasa ve yönetmelikleri inceleyerek işe başladı. Yeniden yapılanma konusunda daha sağlıklı öneriler getirebilmek için Derneğin mali durumu ve üyelikleri ile ilgili arşiv kayıtları titizlikle gözden geçirildi. Gerek raporumuza veri sağlamak, gerekse üyelere ilgili güncel bir adres veri tabanı oluşturmak amacıyla şubeler aracılığıyla tüm üyelere anket formları gönderilerek Dernek üyelerinin yeniden yapılanma konusundaki görüşleri alındı. Bunun yanı sıra bazı Dernek üyeleriyle ve geçmişte görev almış yöneticilerle yüzyüze görüşmeler yapıldı. Anketle ya da yüzyüze görüşme yoluyla bize görüşlerini ileten Dernek üye ve yöneticilerinin bu görüşlerini raporumuzda mümkün olduğunca yansıtmaya çalıştık. Bu vesileyle, Çalışma Grubumuza katkıda bulunan üyelerimize, şube yöneticilerimize, yayımlanmamış çalışmalarını bizimle paylaşan Dernek üyelerine ve TKD'nin bugünlere ulaşmasında emeği geçmiş tüm yetkililere teşekkür ederiz.

Bu çalışma raporunun amacı, TKD'yi örgütlenme, üyelik sistemi, mali durum ve etkinlikleri yönünden incelemek ve elde edilen bulgular ışığında Derneğin yeniden yapılanması konusunda ilk önerileri getirmektir. TKD Genel Yönetim Kuruluna sunulacak olan bu çalışma raporunda yer alan (ve almayan) bulguların ve önerilerin önümüzdeki aylarda mesleki kamuoyunda daha geniş ve kapsamlı bir biçimde tartışılacağını umuyoruz. Raporumuzun, üyelerin görüş ve önerileri doğrultusunda hazırlanacak olan TKD'nin yeniden yapılanması konusundaki son rapora önemli veriler sağlayacağı kanısındayız.

Çalışma raporunun başlangıcında, dünyada ve Türkiye'deki bilgi hizmetleriyle ilgili bazı genel yönelimlere dikkat çekilmekte, daha sonra mesleki derneklerle ilgili kısa bilgi verilmektedir. Raporda Derneğin kısa bir tarihçesi verildikten sonra TKD, örgütlenme, üyelik, mali durum ve etkinlikler yönünden ayrıntılı olarak incelenmektedir. Çalışma raporu sonuç ve öneriler kesimiyle son bulmaktadır.

Yaşar Tonta

Türk Kütüphaneciler Derneği

Yeniden Yapılanma Çalışma Grubu Başkanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ, i

İÇİNDEKİLER, ii

TABLolarIN LİSTESİ, iii

ŞEKİLLERİN LİSTESİ, iv

GİRİŞ, 1

MESLEKİ DERNEKLER, 2

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ, 4

A. Kısa Tarihçe, 4

B. Örgütlenme, 4

C. Üyelik Sistemi, 17

D. Mali Durum, 19

E. Etkinlikler, 27

SONUÇ VE ÖNERİLER, 28

NOTLAR, 34

EK 1: TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ÜYELERİNİN YENİDEN YAPILANMA
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ, 35

EK 2: TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ŞUBELERİ, 40

TABLULARIN LİSTESİ

- Tablo 1. Türk Kütüphaneciler Derneği Şubeleri (1961-1964), **6**
- Tablo 2. Kuruluş Yılına Göre Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Halen Aktif Şubeleri, **8**
- Tablo 3. Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Kapanan Şubelerinin Açılış/Kapanış Yılları ve Aktif Oldukları Yıllardaki Üye Sayıları (1961-1995), **9**
- Tablo 4. TKD Şubelerinin Ortalama Üye Sayısı, 1992-1994 Dönemi Üye Sayısı, Şube Genel Kuruluna Katılan Üye Sayısı ve TKD Genel Kuruluna Katılan Delege Sayısı, **11**
- Tablo 5. TKD Şubelerinin 1992-1994 Dönemi Üye Sayısı ve Toplam Gelir-Giderleri (TL Olarak), **20**
- Tablo 6. TKD Genel Merkezi Toplam Bütçesi İçinde Şube Ödentilerinin Payı (1964-1994), **24**
- Tablo 7. Gelir Türlerine Göre Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezi Bütçesi (1984-1994), **26**

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

- Şekil 1. Yıllara Göre Türk Kütüphaneciler Derneği Şube Sayıları (1961-1994), 7
- Şekil 2. Kapanan Türk Kütüphaneciler Derneği Şubelerinin Açılış/Kapanış Yılları, 10 (1961-1995)
- Şekil 3. Türk Kütüphaneciler Derneği Şubelerinin Üye Sayısı (1994), 18
- Şekil 4. Türk Kütüphaneciler Derneği Şubelerinin Bütçe Gelir Türleri (1992-1994), 21
- Şekil 5. Şube Ödentilerinin TKD Genel Merkezi Toplam Gelirlerine Oranı (Yüzde Olarak) (1964-1994), 25

GİRİŞ

Türkiye’de sağlıklı bir ekonomi ve demokratik bir yaşam biçiminin kurulabilmesi için kütüphanelerin ve bilgi hizmetlerinin çok önemli rolü olduğu kanısındayız. Teknolojinin hızla gelişmesi ve buna paralel olarak güncel ve doğru bilgilerin karar alma sürecindeki rolünün giderek artması bilgi hizmetleri alanındaki büyümeyi hızlandırdı. Bu tür hizmetlerin bir kısmı da geleneksel kütüphane kurumlarının dışında gelişmeye başladı (bilgi ve dokümantasyon merkezleri, kurum arşivleri, bilgi bankaları, v.d.). Kütüphane ve bilgi hizmetleri geleneksel kimliğinden sıyrılarak daha çeşitli ve modern kütüphanecilik hizmetleri sunulmaya başlandı. Kamuoyunun imajında 10-15 yıl önce hiçbir ışık uyandırmayan "bilgi" kavramı şimdiki yönetimler de dahil birçok düzeyde en çok kullanılan terimlerden birisi haline geldi ("bilgi toplumu", "bilgi çağı", "bilgi otoyolu", "bilgi altyapısı" örneklerinde görüldüğü gibi). Özellikle bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler hem bireylerin hem de örgütlerin bilginin işlenmesine karşı olan tutumlarının hızla değişmesine neden oldu. Hükümet, diğer örgütler ve karar verme durumunda olan yöneticiler güncel ve doğru bilgi sağlamanın ne kadar önemli olduğunun farkındadırlar. Çünkü, bilgi "kalkınma için ve GSMH'nın gelişimi için enerji kadar önemli bir kaynak"tır.¹ Gelişmiş toplumlarda "bilgi sektörü"nde çalışan nüfusun giderek artması bunun en önemli göstergesidir.

Ülkemizde de son yıllarda bilgi toplumu yaratılması konusunda en üst düzeyde yetersiz de olsa bazı kamuoyu oluşturma çabaları gözlenmekte, bilgi hizmetleriyle ilgili mütevazı gelişmeler kaydedilmektedir. Türkiye'nin son birkaç yıldır Internet'le ve diğer bilgi ağlarıyla tanışması ve ülkemizde bilgisayar okur-yazarlığının giderek yaygınlaşması, kütüphanecilerin ve bilgi uzmanlarının basılı bilgilerin organizasyonu yanı sıra elektronik ortamdaki bilgilerin organizasyonu ile de ilgilenmeleri zorunluluğunu getirmektedir. Bilgi ihtiyaçları giderek artan kullanıcılar, gereksinim duydukları bilgilere çok kısa bir sürede erişmek istemektedirler. Bu durum, kütüphanelerimizin ve bilgi merkezlerimizin "gelecekte belki gereksinim duyulursa" felsefesiyle koleksiyon oluşturmak yerine, istenen bilgilere "istendiği anda erişim olanakları sağlama" felsefesine doğru bir yönelimi zorunlu kılmaktadır. Bir başka deyişle, bilgiye sahip olmak yerine, gerektiğinde erişim sağlayabilmek daha önemli hale gelmektedir.

Bu açıdan bakıldığında bilgi hizmeti sunan kuruluşların kendi kendini yenilemeleri ve hizmetlerini çeşitlendirmeleri kaçınılmaz olmaktadır. Nitekim, 1990'lı yılların başından itibaren ülkemizdeki bilgi kullanıcıları da bu tür bilgi hizmetlerini daha yakından tanımaya başladılar. Türkiye’de de bilgi bankaları kurulmaya başlandı. 1993 yılında ana faaliyet konusu bilgi bankacılığı olan sadece iki, gerçek zamanlı bilgi sistemi olan ise sadece beş şirket vardı.² Günümüzde bu sayının giderek arttığına, kamu ve özel kuruluşlardaki bazı bilgi bankalarının ve kütüphane kataloglarının da Internet ve diğer bilgi ağları aracılığıyla erişilebilir hale geldiğine tanık olmaktadır. Belli başlı üniversite kütüphanelerimizin katalogları, TÜBİTAK'ın hizmete sunduğu özgün veri tabanları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ve diğer kamu kuruluşlarının elektronik kullanıma açtığı bilgiler bunlardan sadece birkaçıdır.

Ancak, yine de, ülkemizdeki bilgi hizmetleri konusundaki gelişmelerin yeterli olduğunu söylemek çok güçtür. Bunun başlıca nedenlerinden birisi, ülkemizde elektronik ağ yapısının çok zayıf ve henüz Internet'i de içine alacak şekilde bir ulusal ağın kurulamamış olmasıdır.³ Öte yandan, Enfo Bilgi Erişim Şirketinden Bülent Ağaoğlu'nun da dediği gibi, ülkemizde bilgi bankacılığı için talep yetersiz olup, bilginin para olarak değeri konusundaki davranışın da değişmesi gerekmektedir: "Talebin yetersiz düzeyde olması ülkemizde bilgiye gereken önemi vermeyen davranış biçiminden kaynaklanmaktadır. Bilginin üretim ve yönetim süreçleri için önemli görülmemesi bilgiye ihtiyaç duyulmaması ile sonuçlanmaktadır. Böylece bilginin aranması, takip edilip okunması ve kullanılması kişisel

nerak ile sınırlı kalmaktadır."⁴

Kuşkusuz bu raporun amacı, genelde ulusal bilgi altyapısıyla, özelde kütüphane, arşiv ve bilgi merkezleriyle ilgili ülkemizin sorunlarını sıralamak ve tartışmaya açmak değildir. Ancak, kütüphane ve bilgi hizmeti veren kuruluşların ve dolayısıyla bu kuruluşlarda hizmet veren profesyonel ya da yarı-profesyonel kimseleri temsil eden mesleki derneklerin çevremizde meydana gelen teknolojik ve toplumsal değişmelerden etkilendikleri de bir gerçektir. Bu tür gelişmeler düşünce ve bilgilerin yaratılması, sağlanması ve bu bilgilerin kullanıcılara sunulmasında devrim yaratmıştır. Kütüphanecilik, arşivcilik ve bilgi araştırmaları giderek daha çok disiplinlerarası bir meslek haline gelmektedir. Başka meslek dallarında yetişmiş profesyoneller de kütüphane ve bilgi hizmetleri sağlayabilmektedirler. Birçok kütüphaneci ve bilgi uzmanı günümüzde mesleklerini yürütmek için daha fazla kuramsal ve teknik bilgi ve beceri edinmek zorundadırlar. Kütüphanecilik bölümlerinden mezun olanların küçük ama önemli bir bölümü geleneksel kütüphanelerin dışında ve fakat bilgi hizmetleriyle ilgili işlerde çalışmaktadırlar. Geleneksel kütüphane ve bilgi hizmetleri giderek daha geniş bir bağlamda ele alınarak topyekün bilgi, eğitim ve eğlence endüstrisinin bir parçası olarak görülmektedir. Kısmen modern yaşamın karmaşıklığına, kısmen bilginin çeşitli yollarla işlenmesine, kısmen de bilginin ticari meta olarak giderek artan biçimde pazarlanmasına bağlı olarak bilginin değerinin toplumsal yönden algılanması da değişmektedir.⁵

İşte yukarıda saydığımız tüm bu nedenler dolayısıyla mesleki dernekler toplumsal, politik ve teknolojik çevremizdeki hızlı değişimleri öngörerek bu değişimleri gerçekçi bir biçimde değerlendirmeli ve buna göre hareket ederek üyelerinin çıkarlarını korumalıdır. Bütün bu gelişme ve değişimlere ayak uydurabilmek için mesleki dernekler de zaman zaman değişmek ve yeniden yapılanmak zorundadır.

MESLEKİ DERNEKLER

Toplumbilimciler dernekleşme sürecini "gelişen bir toplumun modernleşme süreci" olarak nitelendirmektedirler. Modern bir toplumsal yapının ürünü olan dernekler toplumsal yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Hangi meslekten olursa olsun, o mesleğin mensuplarının büyük bir bölümü zaman ve enerjilerinin belirli bir kısmını profesyonel dernek çalışmalarına ayırmaktadırlar. Böylece, meslek mensupları bireysel olarak çözemedikleri mesleki sorunlara dernekleşme yoluyla çözümler aramakta, bilgi ve becerilerini birlikte kullanarak ortaklaşa çözüm bulmaya çalışmaktadırlar.⁶

Bir mesleğin en önemli karakteristiklerinden birisi de, meslek mensuplarının çabalarını birleştirerek sorunların çözümünde karşılıklı yardımlaşma için bir araya gelmeleridir. Her meslek için, öncelikle meslek üyelerinin içsel birliğini, bütünlüğünü sağlayıcı çabalar göze çarpar. Bunun yanı sıra, sürdürülen faaliyetle toplum gözünde meşrulaşma da belirleyici bir amaç olarak gözetilir. Tüm meslekler, üyelerin seslerinin güçlenmesini ve amaçlarının birleştirilmesini sağlayan güçlü mesleki derneklere sahiptir. Bu tür derneklerin üç ana amacı vardır: 1) Üyelerinin mesleki yeterliliğini garanti etmek; 2) Üyelerinin mesleki davranışlarına kefil olmak; ve 3) Mesleğin statüsünü yükseltmek.⁷

Bir mesleğin gelişmesinde ve topluma kabul ettirilmesinde; mesleki standartların oluşturulmasında ve üst düzeyde alınan kararlara katılımın sağlanmasında mesleki derneklere büyük görevler düşmektedir. Bu açıdan bakıldığında profesyonel kütüphanecilerin, arşivcilerin ve bilgi uzmanlarının mensubu olduğu derneklerin, kütüphanecilik ve bilgi hizmetleri alanındaki sorunların çözümünde ve belirli dallarda gelişme sağlanmasında önemli rol oynadıkları açıktır. Pekçok ülkede bu alandaki geliş

köklü profesyonel derneklerin çabalarıyla mümkün olmuştur.

Yukarıda sıralanan üç ana amacın yanı sıra, Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) Anatüzüğünün ikinci maddesinde de belirtildiği gibi, kütüphaneci, arşivci ve bilgi uzmanlarının oluşturduğu mesleki derneklerin birçok spesifik amacı vardır (meslek mensuplarının kişisel, mesleki ve özlük haklarını korumak; mesleki yayınlar yapmak; kurs, seminer ve konferanslar düzenlemek gibi).

Ana amaçlar açısından bakıldığında, TKD'nin bu amaçları layıkıyla yerine getirdiğini söylemek oldukça güçtür. TKD üyesi olmak üyelerin mesleki yeterliliğini garanti etmek anlamına gelmediği gibi, Dernek, üyelerinin mesleki davranışlarına kefil de olamamaktadır. Dolayısıyla mesleki ilkeleri ihlal eden üyeler izlenemediği gibi, bu kimseler hakkında Derneğin yaptırım gücü de bulunmamaktadır. TKD, kuruluşundan bu yana mesleğin statüsünü yükseltici bazı çalışmalar yapmıştır. Ancak bu çalışmaların yeterli ve istenilen düzeyde olduğunu söylemek oldukça güçtür.

Yıllardır hemen hemen her mesleki toplantıda TKD ile ilgili bazı görüşler gündeme gelmekte ve Dernek, bu alandaki sorunları çözmekte yetersiz kaldığı için eleştirilmektedir. Aslına bakılırsa, mesleki derneklerin, güçlerini üyelerinden alan toplumsal kuruluşlar olarak, üyeleri tarafından eleştirilmesinden daha doğal birşey de olamaz. Kuşkusuz bu eleştirileri yaparken, TKD'nin içinde bulunduğu durumu da iyi tespit etmek gerekmektedir.

Ülkemizde halen yürürlükte bulunan derneklerle ilgili yasalar mesleki derneklerin çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Türkiye'de 1909'dan bu yana çıkarılmış olan derneklerle ilgili yasalar derneklerin kurulmasında ve işleyişinde tam bir izin sistemini öngörmektedir. Buna rağmen dernekler, ülkemizde zaman zaman demokrasiye ara verilmesinin sorumlusu olarak da gösterilebilmektedir. Bir ülkede faaliyet gösteren dernekleri o ülkenin toplumsal ve siyasal yapısından soyutlayarak ele alamayacağımıza göre, bu tür yaklaşımlar toplumumuzun ve dolayısıyla TKD üyelerinin derneklere bakışını olumsuz yönde etkilemekte ve onların dernek çalışmalarında daha etkin roller almalarını önlemektedir.

Öte yandan, ülkemizin ekonomik, toplumsal ve siyasal koşullarında kitap, kütüphane ve bilgiyle ilgilenmek pahalı, gereksiz ve "tehlikeli" olarak görülebilmekte ve bu konulara yeterince önem verilmemektedir. Hızla artan nüfusumuza karşın, yıllardır bir türlü artmayan yıllık kitap üretimimiz ve sırf düşüncelerini açıkladıkları için halen cezaevlerinde bulunan onlarca gazeteci, yazar ve bilim adamımız bunun en açık kanıtı olarak gösterilebilir.

TKD'nin içinde bulunduğu durumu saptarken göz önünde bulundurulması gereken bir diğer husus da, Derneğin, kuruluşundan bu yana 46 yıl geçmiş olmasına karşın henüz "kurumsallaşma" sürecini tamamlayamamış olmasıdır. Yapılanmadaki yetersizlikler (yeterince profesyonel bir dernek olarak örgütlenemeyişi, üyelerin temsiliyle ilgili sorunlar, Derneğin meslek mensuplarından gereken ilgiyi görmemesi v.b.) Derneğin gelişmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Meslek mensuplarının, gerek kendi özlük haklarını savunma, gerekse mesleği ilgilendiren toplumsal sorunlara çözüm bulma konusunda, her zaman gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmış olan Dernek yöneticilerine daha fazla yardım etmeleri mümkün olabilseydi, günümüzde TKD çok daha değişik bir konumda olabilirdi.

Bu çalışma raporunun amacı, TKD'yi örgütlenme, mali durum, üyelik sistemi ve etkinlikleri yönünden incelemek ve elde edilen bulgular ışığında Derneğin yeniden yapılanması konusunda ilk önerileri getirmektir. TKD Genel Yönetim Kuruluna sunulacak olan bu çalışma raporunda yer alan (ve almayan) bulguların ve önerilerin önümüzdeki aylarda

mesleki kamuoyunda daha geniş ve kapsamlı bir biçimde tartışılacağını umuyoruz. Raporumuzun, üyelerin görüş ve önerileri doğrultusunda hazırlanacak olan TKD'nin yeniden yapılanması konusundaki son rapora önemli veriler sağlayacağı kanısındayız.

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ

A. Kısa Tarihçe

Türk Kütüphaneciler Derneği 19 Kasım 1949 tarihinde kurulmuş ve Atatürk'ü Ankara Akşam Postası'nın 11 Ocak 1950 tarihli sayısında yayımlanmıştır. Derneğin amacı, "Türk kütüphanecileri arasında mesleki temas ve çalışmaları teşvik etmek, kütüphaneciliğin memlekette bir meslek olarak tanınması ve gelişmesi için çalışmak ve meslekdaşlar arasında yardımlaşma imkânlarını sağlamak" şeklinde belirlenmiştir. 1949-1961 yılları arasında sadece Genel Merkezin bulunduğu Ankara'da çalışmalarını sürdüren Dernek, 3 Haziran 1961'de yapılan Atatürk değişikliğiyle yurt çapında il ve ilçelerde de şube açarak örgütlenme olanağına kavuşmuştur. Derneğin amacı da "kütüphane ve kütüphanecilik hizmetlerinin geliştirilmesini sağlamaktır" şeklinde değiştirilmiştir. TKD, kuruluşundan 26 yıl sonra, 21 Mart 1975 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla "kamu yararına çalışan" derneklerden sayılmış ve yasaların öngördüğü birtakım hak ve bağışıklıklardan yararlanmaya başlamıştır. 12 Eylül 1980'den itibaren öteki derneklerle birlikte çalışmaları durdurulan TKD, kamu yararına çalışan bir dernek olarak ilgili Sıkıyönetim Komutanlığından alınan izinle 27 Ekim 1980 tarihinde yeniden açılmıştır. TKD, ulusal düzeyde örgütlenmiş 39 şubesiyle 46 yıldır çalışmalarını sürdürmekte ve Türk Kütüphaneciliği ile ilgili çalışmalar yapmaktadır.

B. Örgütlenme

TKD'nin ilk Atatürk'ü 19 Kasım 1949 ile 3 Haziran 1961 tarihleri arasında yürürlükte kalmıştır. Bu yıllar arasında Dernek, salt Ankara'da oturan üyelerden oluşan bir Genel Kurul tarafından her yıl için seçilen bir Yönetim Kurulu eliyle yönetilmiştir. Bu dönem boyunca Dernek çalışmaları Genel Merkezin bulunduğu Ankara'da sürdürülmüştür.

3 Haziran 1961'de kabul edilen Atatürk'e göre TKD örgütü iki kademeli hale gelmiştir: Genel Merkez (GM) ve Şubeler. GM örgütünün organları Genel Kurul, GM Yönetim Kurulu, GM Denetleme Kurulu ve GM Haysiyet Divanıdır. Atatürk'ün 29. maddesine göre Genel Kurul, GM organlarında görevli üyelerden ve şube genel kurullarınca seçilen temsilcilerden ve şube başkanları ve yazmanlarından oluşmakta ve Genel Kurul toplantıları iki yılda bir yapılmaktadır. Bu toplantılar GM Yönetim Kurulu kararıyla bir süre Ankara dışındaki illerde de yapılmış, ancak 2 Aralık 1972'de çıkarılan 1630 sayılı Dernekler Yasası GM örgütünün bulunduğu il dışındaki yerlerde Genel Kurul toplantısı düzenlenmesini yasaklayınca bu uygulamaya son verilmek durumunda kalmıştır. Bu Atatürk'ün yürürlükte olduğu süre içerisinde Dernek genel başkanları iki yıllığına seçilmekte ve GM Yönetim Kurulu on üyeden oluşmaktaydı. Şubelerde de benzeri bir yapılanma söz konusu olup, şube örgütünün organları Şube Genel Kurulu, Şube Yönetim ve Denetleme Kurulları ve Şube Haysiyet Divanından oluşmaktadır.

1982 Anayasasının kabul edilip yürürlüğe girmesinden sonra 1630 sayılı Dernekler Yasası yürürlükten kaldırılmış ve yeni bir Dernekler Yasası çıkarılmıştır. 7 Ekim 1983'te kabul edilen 2908 sayılı yasa hükümlerine göre TKD'nin 1961 yılından itibaren yürürlükte olan Atatürk'ünde de değişiklikler yapma zorunluluğu doğmuştur. Yeni Atatürk çalışmaları kısa sürede sonuçlandırılmış ve hazırlanan Atatürk 1 Şubat 1984 tarihinde kabul edilerek

yürürlüğe girmiştir. Yeni Anatüzükte Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek üzere yapacağı çalışmalar 1961 Anatüzüğünde belirtilenlerden pek farklı değildir. En önemli fark; Derneğin amaçlarını gerçekleştirmek üzere yapacağı çalışmaların arşivcilik ve bilgilendirme alanlarını da kapsar biçimde genişletilmesidir. 1 Şubat 1984'te kabul edilen Anatüzükte bazı küçük değişiklikler yapılmış olmasına karşın, Dernek halen bu Anatüzük hükümlerine göre etkinliklerini sürdürmektedir. Bu değişikliklere örnek olarak Genel Başkanın iki yıl yerine dört yıllığına seçilmeye başlanması; Genel Yönetim Kurulunun (GYK) da 10 yerine, iki yılda bir yarısı yenilenen sekiz kişiden oluşması verilebilir. Genel Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

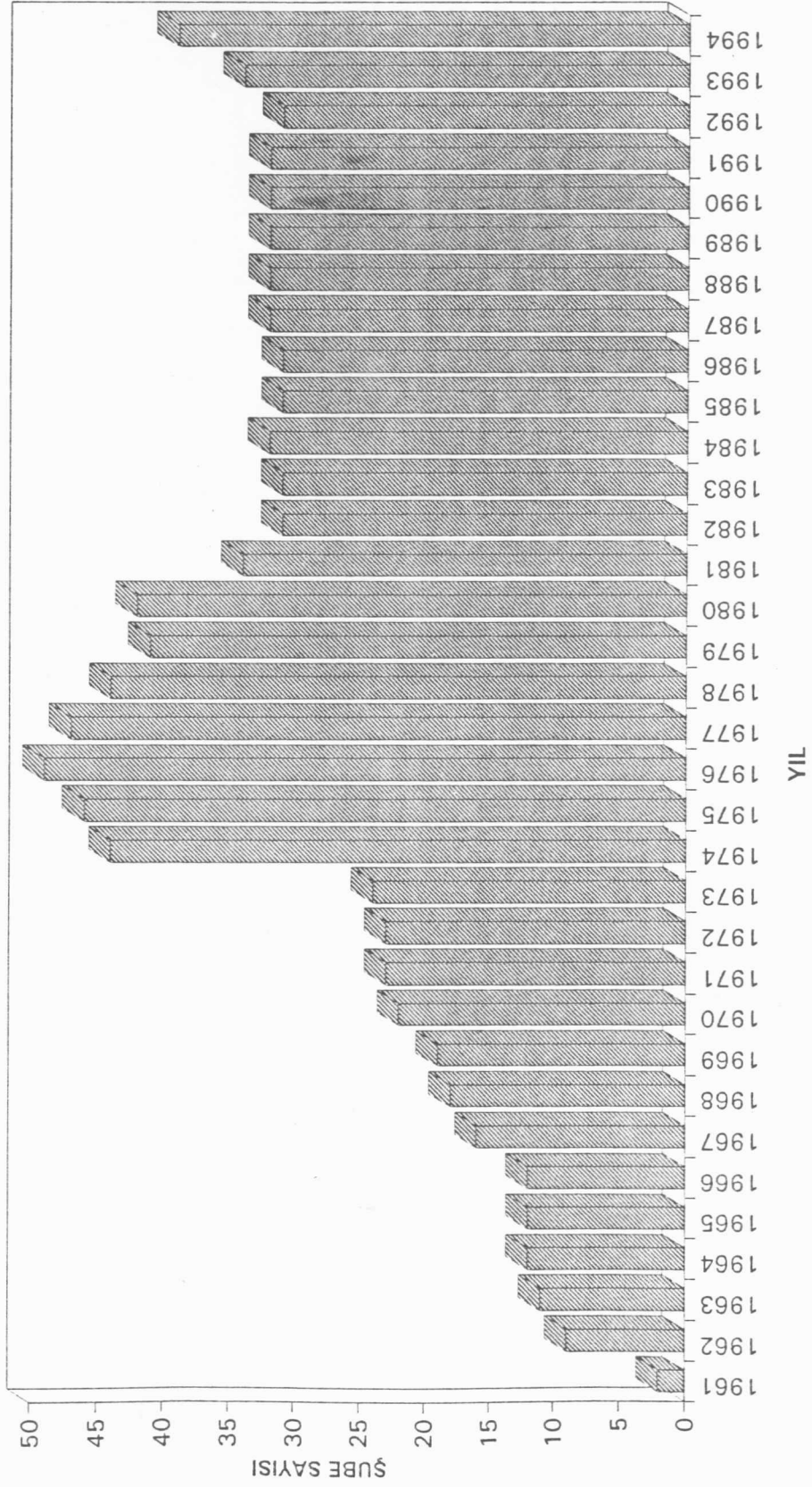
1961 yılından itibaren şubeler açarak örgütlenme olanağı elde etmiş olmasına karşın, TKD henüz tüm illerimizde örgütlenmesini tamamlayabilmiş değildir. İlişikteki Tablo 1 ve Şekil 1'den de görülebileceği gibi, 34'ü il merkezlerinde, beşi ilçelerde olmak üzere günümüzde TKD'nin toplam 39 aktif şubesi bulunmaktadır.⁸

Şubeler açarak örgütlenmeye karar verildikten sonra yapılan ilk genel kurulda (1962) TKD'nin şube sayısı beştir. Daha sonraki yıllarda şube sayısında yavaş da olsa bir artış görülmektedir. 1970'li yıllarda ise TKD'nin şube sayısı rekor düzeyde artmış, sadece 1974 yılında 20 yeni şube açılmıştır. Bir başka deyişle, Derneğin 1974 yılına kadarki mevcut şube sayısında hemen hemen iki kat artış sağlanmıştır. Nitekim 1976 yılında TKD'nin şube sayısı tarihindeki en yüksek noktaya (49) ulaşmıştır. 1970'li yıllarda toplam 33 yeni Dernek şubesi açılmıştır. Bu hızlı artışta, Genel Merkezin şube açmak üzere başvuran çoğu kimselere izin vermesinin yanı sıra, o dönemde, vatandaşların göreceli olarak ülke genelinde dernek çalışmalarına daha aktif olarak katılma eğilimlerinin de rolü olduğunu söylemek mümkündür. Ancak, 1970'lerin hemen ardından gelen 12 Eylül 1980 döneminin olumsuz koşullarından TKD de payına düşeni almış, tüm derneklerin olduğu gibi, TKD'nin de çalışmaları durdurulmuştur. Derneklerin çalışmalarına bir süre sonra izin verilmesine karşın, TKD'nin 12 Eylül 1980 öncesi sahip olduğu 42 şubeden 12 tanesi iki yıl içinde kapanmıştır (daha doğrusu yeniden açılmamıştır). 1980-1982 yılları arasında kapanan bu 12 şubeden bugüne kadar yeniden açılan olmamıştır. Uzun bir durgunluk döneminden sonra (1982-1992), TKD'nin şube sayısında son yıllarda yavaş da olsa bir artış gözlenmektedir. Son iki yıl içerisinde (1993-1994) toplam sekiz yeni şube açılmıştır.

TABLO 1: TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ŞUBELERİ (1961-1994)

K. Yılı	Kur. Ş. Sayısı	Kap. Ş. Sayısı	Top. Şube. Sayısı	Kurulan Şube Adları	Kapanan Şube Adları
1961	2	0	2	Ankara, Niğde	--
1962	7	0	9	Adana, Balıkesir, Burdur, İstanbul, Kayseri, Nevşehir, Ürgüp	--
1963	2	0	11	Eskişehir, İzmir	--
1964	1	0	12	Konya	--
1965	0	0	12	--	--
1966	0	0	12	--	--
1967	4	0	16	Erzurum, Samsun, Ordu, Van	--
1968	2	0	18	Amasya, Manisa	--
1969	1	0	19	Aydın	--
1970	3	0	22	Ağrı, Edirne, Gaziantep	--
1971	1	0	23	Bilecik	--
1972	0	0	23	--	--
1973	1	0	24	Ceyhan	--
1974	20	0	44	Adıyaman, Antalya, Bingöl, Bitlis, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Elazığ, Kars, Kastamonu, Kırklareli, Kocaeli, Muş, Rize, Sakarya, Tekirdağ, Tunceli, Urfa, Yozgat	--
1975	3	1	46	Afyon, Kırşehir, Kütahya	Adıyaman
1976	4	1	49	Diyarbakır, Erzincan, Mardin, Trabzon	Bitlis
1977	0	2	47	--	Kastamonu, Trabzon
1978	0	3	44	--	Gaziantep, Kars, Mardin
1979	1	4	41	Uşak	Ordu, Rize, Tunceli, Urfa
1980	2	1	42	İçel, Tokat	Yozgat
1981	0	8	34	--	Ağrı, Bilecik, Ceyhan, İzmir, Kayseri, Muş, Ürgüp, Van
1982	0	3	31	--	Aydın, Bingöl, Kırşehir
1983	0	0	31	--	--
1984	1	0	32	Hatay	--
1985	0	1	31	--	Afyon
1986	0	0	31	--	--
1987	1	0	32	Giresun	--
1988	0	0	32	--	--
1989	0	0	32	--	--
1990	0	0	32	--	--
1991	2	2	32	Aksaray, Sinop	Aksaray, Erzincan
1992	0	1	31	--	Adana
1993	3	0	34	Bartın, Orhaneli, Zonguldak	--
1994	5	0	39	Bodrum, Boyabat, Çankırı, Gördes, Gümüşhacıköy	--

ŞEKİL 1. YILLARA GÖRE TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ŞUBELERİ (1961-1994)

TKD'nin, halen aktif olan şubelerinin adları Tablo 2'de verilmektedir. Bunlar arasında 1960'lı ve 1970'li yıllarda kurulup halen faaliyetlerine devam eden Ankara, İstanbul, Eskişehir, Konya ve Kütahya şubeleri de bulunmaktadır. Öte yandan, bazı büyük illerimizde (örneğin, İzmir ve Trabzon) Derneğin halen aktif şubelerinin bulunmaması dikkat çekicidir. TKD'nin aktif şubelerinin hizmet verdikleri ortalama süre 18 yıldır.

TABLO 2. KURULUŞ YILINA GÖRE TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ'NİN
HALEN AKTİF ŞUBELERİ

<u>Kur. Yılı</u>	<u>Şube Adı</u>
1961	Ankara, Niğde
1962	Balıkesir, Burdur, İstanbul, Nevşehir
1963	Eskişehir
1964	Konya
1967	Erzurum Samsun
1968	Amasya, Manisa
1970	Edirne
1974	Antalya, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli Elazığ, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ
1975	Kütahya
1976	Diyarbakır
1979	Uşak
1980	İçel, Tokat
1984	Hatay
1987	Giresun
1991	Sinop
1993	Bartın, Orhaneli, Zonguldak
1994	Bodrum, Boyabat, Çankırı, Gördes, Gümüşhacıköy

Halen aktif olan toplam şube sayısı: 39

Tablo 3'te ise TKD'nin kapanan şubelerinin açılış ve kapanış yılları ile söz konusu şubelerin aktif oldukları yıllardaki ortalama üye sayıları verilmektedir. Daha önce sözünü ettiğimiz, TKD'nin 1970'li yıllarda yoğun olarak gerçekleştirdiği yeni şube açma çalışmaları bir sonraki sayfadaki ilgili şekilden açıkça görülmektedir. 1970'lerde kurulan 33 şubeden 9'unun gene aynı dönem içinde kapandıkları gözlenmektedir (Adıyaman, Bitlis, Gaziantep, Kars, Kastamonu, Mardin, Rize, Trabzon, Tunceli ve Urfa). Adıyaman şubesi dışında 1970'lerde açılıp kapanan şubelerin ortak özelliği her birinin çok az üyeye (10'un altında) sahip olmalarıdır. Kanımızca, Genel Merkezden şube kurma yetkisi alan bu kimseler, şube etkinliklerini yürütecek yeterli sayıda üye kaydederek örgütlenmeyi gerçekleştiremediklerinden, söz konusu şubeler kapanmak zorunda kalmıştır. Bunlardan Adıyaman Şubesi ise 70 kayıtlı üyesi olmasına karşın Şube Genel Kurulunu toplayamadığından feshedilmiştir. 1970'lerde açılan (1970-1979) 33 şubeden 13 tanesi ise 1980'li yılların ilk yarısında ne yazık ki kapanmak zorunda kalmış ve bunların büyük bir kısmı da yeniden açılmamıştır.

TABLE 3. TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ'NİN KAPANAN ŞUBELERİNİN AÇILIŞ/KAPANIŞ YILLARI VE AKTİF OLDUKLARI YILLARDAKİ ORTALAMA ÜYE SAYILARI

Şube Adı	Kuruluş Yılı	Kapanış Yılı	Ortalama Üye Sayısı
Adana	1962	1992	54
Adıyaman	1974	1975	70
Afyon	1975	1985	12
Ağrı	1970	1981	36
Aksaray	1991	1991	5
Aydın	1969	1982	38
Bilecik	1971	1981	22
Bingöl	1974	1982	5
Bitlis	1974	1976	5
Ceyhan	1973	1981	25
Erzincan	1976	1991	46
Gaziantep	1970	1978	5
İzmir	1963	1981	22
Kars	1974	1978	7
Kastamonu	1974	1977	7
Kayseri	1962	1981	32
Kırşehir	1975	1982	36
Mardin	1976	1978	5
Muş	1974	1981	9
Ordu	1967	1979	7
Rize	1974	1979	6
Trabzon	1976	1977	4
Tunceli	1974	1979	30
Urfa	1974	1979	5
Ürgüp	1962	1981	15
Van	1967	1981	53
Yozgat	1974	1980	26
TOPLAM			587
Ortalama			22

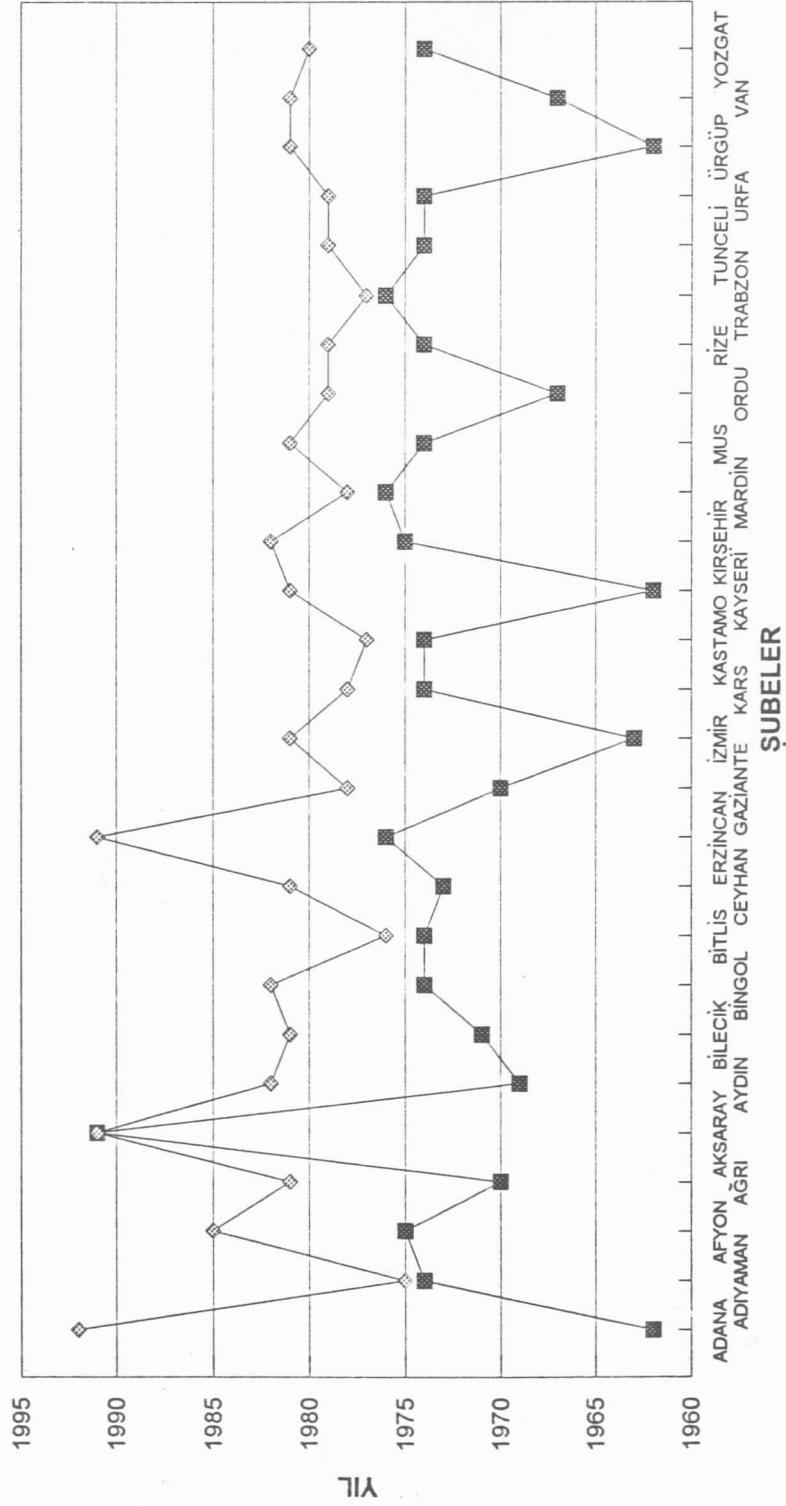
Not: Etkinliklerine bir süre ara vermek zorunda kalmış ve fakat yeniden açılmış olan şubelere (örneğin Bursa, Diyarbakır, Elazığ, Eskişehir, Hatay, İçel, Konya, Sakarya, v.d.) bu tabloda yer verilmemiştir.

1970'lerde kurulan şubelerin daha sonraları çoğunlukla kapanmak zorunda kaldığı gözlenmesine karşın, çok daha eskiden kurulmuş ve köklü TKD şubelerinin de kapanmış olduğu görülmektedir (Şekil 2). En uzun süre ile açık kalan şubeler arasında Adana (30 yıl), Ürgüp ve Kayseri (19'ar yıl) ile İzmir (18 yıl) şubeleri dikkati çekmektedir. Buna karşılık bazı Dernek şubelerinin de ömürleri çok kısa olmuştur. Bunlardan Adıyaman, Trabzon ve Aksaray kuruldukları yılda kapanmıştır. Mardin ve Bitlis şubelerinin ömrü ise iki yıl olmuştur. Kapanan şubelerin ortalama ömrü dokuz yıldır. Değişik tarihlerde kurulan toplam 27 Dernek şubesi kapanmak zorunda kalmıştır. Kapanan şubelerin ortalama üye sayısı 22 civarındadır. TKD, kapanan şubeler dolayısıyla toplam 587 üye kaybetmiştir.

Tablo 4'te TKD şubelerinin ortalama üye sayıları, son çalışma dönemindeki (1992-1994) üye sayıları, şube genel kuruluna katılan üye sayıları ve TKD Genel Kuruluna katılan delege sayıları verilmektedir. Bu tabloda gerek şubelerin örgütlenmeleri, gerekse Genel Merkez ile şubelerin ilişkileri açısından dikkatle incelenmesi gereken çarpıcı veriler bulunmaktadır.

Tablodan da görüleceği gibi (sütun 3), TKD'nin 23 Eylül 1994 tarihi itibarıyla (XVI. Genel Kurul Toplantısı) toplam 1507 üyesi bulunmaktadır. Anatüze göre şube genel kurulu toplantısına katılabilmek için üyelerin son iki yılın üye aidatlarını ödemiş olmaları gerekmektedir. Bu bakımdan yukarıda verilen 1507 rakamı Derneğin XVI. Genel Kurul Toplantısı öncesi toplam "aktif" üye sayısını göstermektedir. Son iki yılın üye aidatlarını

ŞEKİL 2. KAPANAN TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ŞUBELERİNİN AÇILIŞ/KAPANIŞ YILLARI (1961-1995)

**TABLO 4. TKD ŞUBELERİNİN ORTALAMA ÜYE SAYISI, 1992-1994 DÖNEMİ
ÜYE SAYISI, ŞUBE GENEL KURULUNA KATILAN ÜYE SAYISI VE TKD GENEL
KURULUNA KATILAN DELEGE SAYISI**

ŞUBE ADI	ORT. ÜYE SA. 1994	ÜYE SA. B. GK.	KAT. Ü. S	K KAT. DLG. SA
AMASYA	34	19	10	2
ANKARA	172	137	52	7
ANTALYA	33	46	27	2
BALIKESİR	33	40	37	3
BARTIN	50	50	33	3
BODRUM	19	19	16	—
BOLU	32	27	18	3
BOYABAT	14	14	13	—
BURDUR	18	14	12	2
BURSA	52	83	45	3
ÇANAKKALE	24	14	10	1
DENİZLİ	36	27	20	1
DIYARBAKIR	21	21	—	2
EDİRNE	38	49	28	2
ELAZIĞ	34	34	21	1
ERZURUM	32	32	21	1
ESKİŞEHİR	74	30	17	3
GİRESUN	45	35	20	2
GÖRDES	19	19	10	—
GÜMÜŞHACIKÖY	17	17	13	—
HATAY	29	29	19	3
İÇEL	22	35	23	3
İSTANBUL	148	247	30	5
KIRKLARELİ	41	51	28	3
KOCAELİ	21	27	14	2
KÜTAHYA	13	18	14	3
KONYA	46	32	25	3
MANİSA	22	31	16	3
NEVŞEHİR	27	22	17	3
NİĞDE	26	16	14	2
ORHANELİ	12	12	12	1
SAKARYA	29	83	50	3
SAMSUN	24	31	21	3
SİNOP	18	23	23	2
TEKİRDAĞ	64	46	25	3
TOKAT	30	30	20	2
UŞAK	24	24	17	2
ZONGULDAK	23	23	15	2
TOPLAM	1416	1507	806	86
ORTALAMA	37	40	21	2

ödeyerek şube genel kurullarına katılmaya hak kazanan aktif üyelerin yarısından biraz fazlası (%53) bu haklarını kullanmışlardır. Bir başka deyişle, iki yılda bir yapılan şube genel kurul toplantılarına zaten sayıca fazla olmayan üyelerin ancak yarısı katılmıştır.

Şube genel kurulu toplantılarına katılım yüksek olmadığı gibi, iki yılda bir yapılan genel kurul toplantılarına da pek fazla ilgi gösterilmemektedir. Genel kurul toplantısı raporlarından saptayabildiğimiz kadarıyla, bazı TKD şubelerinin genel kurul toplantılarında temsil edilmediği durumlar da olmaktadır. Genel kurul toplantılarına katılanların listesi ve şubeler adına yapılan konuşmalar incelendiğinde bu husus açıkça ortaya çıkmaktadır. 1986 yılından bu yana yapılan son beş genel kurul toplantısına delegelerin katılım yüzdesi %59.8 ile %84.8 arasında değişmektedir (1986'da %74.7; 1988'de %67.4; 1990'da %84.8; 1992'de %76; ve, 1994'te %59.8). Bir başka deyişle, ortalama her dört delegeden birisi genel kurul toplantılarına ilgi göstermemektedir. Bunun nedeni olarak, şube başkan ve temsilcilerinin değişik nedenlerden dolayı genel kurul toplantılarına katılamamaları gösterilmiştir. Bunun yanı sıra, küçük şubelerde, seçilen tüm delegelerin genel kurul toplantılarına katılması yöredeki halk kütüphanesini personel yönünden bazen zor durumda bırakabileceğinden, yöneticiler tüm delegelere izin vermekte isteksiz davranabilmektedirler. Öte yandan, bazı şubelerin Genel Merkez temsilcisi seçmediklerine tanık olunmuştur.

Genel Kurul toplantılarında şubeleri temsil etmek üzere şube genel kurullarınca seçilen delegelerin söz konusu toplantılara katılamamaları yeni bir sorun olmamakla birlikte, bu sorunu çözmek için gerekli girişimlerde bulunulmamıştır. Bu durum, hem şube üyelerinin genel kurul toplantılarında yeterince güçlü bir şekilde temsil edilmemesine, hem de bu toplantıların sönük geçmesine neden olmaktadır.

1992-1994 Dönemi Şube Genel Kurulu tutanaklarında şube yönetim kurullarının teşekkülüyle ilgili bilgiler de bulunmaktadır. Bu tutanaklarda şube yönetim ve denetleme kurullarında görev alan üyelerin adları, meslekleri ve adresleri de kaydedilmektedir. Bu bilgilere dayanarak, bir ilin (ya da ilçenin) halk kütüphanesinde görevli kütüphanecilerin ve kütüphane çalışanlarının şube yönetim ve denetleme kurullarında da görev aldıklarını söylemek mümkündür. Çoğu hallerde il (ya da ilçe) halk kütüphanesi müdürü, müdür yardımcısı veya bir kütüphane memuru şubenin başkanlığını üstlenmekte ve kütüphanede çalışan diğer görevliler de şube yönetim kurulu ve diğer organlarda görev almaktadırlar (örneğin, Antalya, Balıkesir, Bolu, Burdur, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Eskişehir, Gördes, Hatay, İçel, Kocaeli, Konya, Kütahya, Nevşehir, Niğde, Samsun, Sinop, Tokat, Uşak, Zonguldak). Seyrek de olsa bazen müze müdürlerinin, avukat ve doktor gibi serbest meslek sahiplerinin, esnafın, ev kadınlarının, işçilerin ve diğer kurumlarda çalışan memurların ve emeklilerin de şubelerde görev aldıkları gözlenmektedir.

Şube yönetim kurulunda ve diğer organlarda görev alan üyelerin kimlikleri göz önüne alındığında TKD şubelerinin büyük bir ölçüde Kültür Bakanlığı bünyesindeki kütüphanelerde çalışan kütüphanecilerin ve kütüphane çalışanlarının yönetiminde olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle, İstanbul ve Ankara gibi birkaç il dışında şube üyelerinin büyük bir çoğunluğunu halk kütüphanelerinde görevli personel oluşturmaktadır.

Örgütlenme yönünden TKD'nin tarihinde görülen bir diğer özellik de, çeşitli dönemlerde dernek genel başkanlığını yapan kimselerin aynı zamanda Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü görevlerini de yürütmüş olmalarıdır. Bu durum zaman zaman yoğun eleştirilere konu olmuştur. Bu dönemlerde TKD Genel Merkezi'nin Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'nün bir şubesi haline geldiği ve kütüphanecilerin hak ve çıkarlarını korumak için girişimde bulunmadığı; Genel Müdür iken Genel Başkanlık yapan kimselerin Bakanlık katında daha üst düzeydeki yöneticilerin emrinde olduklarından bağımsız davranmadıkları

yöneltilen eleştiriler arasındadır.

Kanımızca Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ile TKD Genel Merkezi arasındaki bu tür simbiyotik ilişkilerin Derneğe yarar sağladığını söylemek güçtür. Bizce TKD Genel Başkanlığının simgesel bir anlamı vardır. Genel Başkanlık bir meslek mensubunun meslektaşlarının oylarıyla seçilebileceği en yüksek mevkidir. Bu göreve seçilen kimselerin Genel Başkan kaldıkları sürece çıkar çatışmasına yol açabilecek başka görevler yüklenmemeleri ve bütün mesailerini Derneğin yönetimi için harcamaları çok yerinde olacaktır.

Öte yandan, Kültür Bakanlığında görevli bürokratların TKD Genel Başkanı olarak görev yapmaları şube yöneticilerinin seçimini ve genel kurul toplantılarında temsili de yakından ilgilendirmektedir. İstanbul ve Ankara gibi birkaç şube dışında zaten büyük ölçüde Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü taşra örgütünde görevli personel aracılığıyla kurulmuş olan ve halk kütüphanesi bünyesinde faaliyet gösteren TKD şubeleri böyle bir yapılanmadan olumsuz yönde etkilenmekte; şube yöneticileri kendilerini Bakanlık bürokratlarını desteklemek zorundaymış gibi hissetmektedirler. Kuşkusuz böyle bir davranışı profesyonellekle açıklamak oldukça güçtür. Ancak geçmişte bu tür olayların yaşanmadığını da söyleyemeyiz. Bu bakımdan, Kütüphaneler Genel Müdürü olarak görev yapan kimselerin ya da Kültür Bakanlığındaki üst düzey bürokratların Dernek Genel Başkanlığı görevine talip olmamaları gerekir. Derneğin yeniden yapılanması konusunda taşradaki şubelerimizden anket formu doldurup gönderen birçok üye bu durumdan rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir. Kanımızca Anatüzükte değişiklik yapılarak Genel Kurul Toplantısında seçilen dokuz kişinin Dernek Genel Başkanını kendi aralarından seçmeleri sağlanmalıdır. Böylece bu tür rahatsızlıkların da önü alınarak Kültür Bakanlığı kökenli kimselerin Bakanlığın taşra örgütünde görevli halk kütüphanesi yönetici ve çalışanlarını etki altına almaları önlenmiş olacaktır.

Halk kütüphanesi bünyesinde kurulmuş şubelerin üyeleri arasındaki gruplaşmalar Derneğin varlığını ve gelişmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Genel Merkez bu gruplaşmaları zamanında önlemek için denetimlerini artırmalı ve üyelere yönelik eğitim toplantıları gerçekleştirmelidir. Şubelerde mutlak anlamda il halk kütüphaneleri yöneticilerinin ağırlığı bazen olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Derneğe bireysel görüş ve politikaların hakim olduğu görülmektedir. Bu tür olayları önlemek amacıyla halk kütüphaneleri ile TKD şubeleri arasındaki işbirliğini geliştirmek için bir yönerge hazırlanarak bu ilişkiler yasal bir zemine oturtulmalıdır. Öte yandan, Dernek şubelerinin halk kütüphanelerinde yaptıkları olumlu çalışmalar düzenli olarak Kültür Bakanlığına duyurulmalı ve kütüphane için Derneğin önemi ve vazgeçilmezliği değişik fırsatlarda yetkililere anımsatılmalıdır.

Belirtmesi gereken diğer bir husus da, TKD şubelerinin, yörelerindeki diğer kütüphanelerde çalışan kütüphanecileri (örneğin üniversite kütüphanecileri) bünyesinde toplayamaması Dernek açısından büyük bir kayıptır. TKD şubelerinin örgütlendiği illerden 23'ünde üniversite kuruluşların kütüphaneleri bulunmaktadır. Bu kütüphanelerde çalışan potansiyel üyelerin dinamizminden yararlanmak için Genel Merkezin ve şubelerin yoğun bir şekilde çalışması gerektiği kanısındayız.

Öte yandan, üniversitelerimizin bulunduğu il merkezlerinden 15 tanesinde TKD'nin henüz örgütlenemediği görülmektedir (Adana, Aydın, Afyon, Gaziantep, İzmir, Kahramanmaraş, Kars, Kayseri, Kırıkkale, Malatya, Muğla, Sivas, Şanlıurfa, Trabzon ve Van). Dernek şubesi bulunmayan illerden bazılarında (örneğin, İzmir) birden fazla üniversite kuruluş vardır.

23 Eylül 1994 tarihinde yapılan XVI. Genel Kurul Toplantısı tutanaklarında, genel kurullarını tamamlayan şubeleri ve Genel Merkezi temsilen toplam 107 delegenin bu

toplantıya katılma hakkı olduğu görülmektedir. Bu delegelerden sadece 64'ünün (%59.8) bu genel kurul toplantısına katıldığı yine aynı tutanaklarda kayıtlıdır. Bilindiği gibi, Anatüzüğün 22. maddesine göre genel kurul toplantılarında Derneğin şubeleri şube başkanları ve şube genel kurullarınca seçilen delegeler tarafından temsil edilmektedir. 1994 yılındaki toplantıya katılan delegelerin listesi daha dikkatlice incelendiğinde bazı şubelerin XVI. Genel Kurul Toplantısında hiç bir delege tarafından temsil edilmediği göze çarpmaktadır (Orhaneli, İçel, Tokat, Kırklareli, Çanakkale, Nevşehir ve Erzurum). Geriye kalan 27 şubenin 20'si ise eksik kadroyla genel kurul toplantısında temsil edilmişlerdir. Toplam yedi şube ise bu toplantıda tam kadroyla temsil edilmiştir. Bunlar Ankara, Balıkesir, Burdur, Denizli, Edirne, Elazığ ve İstanbul şubeleridir.

Tablo 4'ten de görülebileceği gibi (sütun 5), şubeleri temsil etmek üzere şube genel kurullarınca seçilen toplam 52 delegeden 21'i, 34 şube başkanından ise 12'si genel kurul toplantısına katılmamışlardır. Bir başka deyişle, şubeleri temsilen genel kurula katılan 86 üyeden 33'ü bu toplantıya gelmemiştir. Genel Merkezi temsilen genel kurula katılmaya hak kazanan toplam 21 Genel Merkez Genel Yönetim Kurulu üyesi ve eski genel başkandan hemen hemen yarısı genel kurula katılmamışlardır.

Esasen şubeler, genel kurul toplantılarında Derneğin Anatüzüğünde öngörüldüğü şekilde layıkıyla temsil edilmemektedir. Anatüzüğe göre, genel kurul toplantısına şubeler ilk yüz asıl üye için iki, sonraki her elli üye için birer olmak üzere Şube genel kurullarınca seçilen şube temsilcileri ile şube başkanlarını delege olarak gönderebilmektedirler. Bu durumda yüzün üzerinde üyeye sahip olan Ankara ve İstanbul dışındaki tüm şubelerin genel kurul toplantılarında şube başkanıyla birlikte üç delege ile temsil edilmesi gerekmektedir. Buna karşılık, Tablodan da görüleceği gibi, bazı şubeler iki, bazıları da sadece bir üyeye genel kurul toplantısında temsil edilmişlerdir. Şube genel kurul tutanakları incelendiğinde bazı şubelerin, genel kurulları sırasında Anatüzüğün 33(d) maddesini tam olarak işletmedikleri ve şube temsilcilerini seçemedikleri görülmüştür. Örneğin, 1994 yılında yapılan genel kurul toplantısında Denizli ve Elazığ şubeleri sadece şube başkanları aracılığıyla temsil edilmişlerdir.

Kanımızca şubelerin genel kurul toplantılarında layıkıyla temsil edilmemesi oldukça ilginç bir tablo ortaya çıkarmaktadır. TKD'nin örgütlenmeye ilgili sorunlarına çözüm önerileri getirilirken bu olgunun da değerlendirilmesinde yarar vardır. Şubeler bir yandan hak ettikleri sayıdaki delegeyi genel kurul toplantılarına gönderememekte, bir yandan da şube genel kurullarınca bu toplantılara katılmak üzere seçilen delegelerin yaklaşık %40'ı (33/86) genel kurullara iltifat etmemektedirler. Bu oran, yukarıda da değinildiği gibi, üyelerin sadece %53'ünün şube genel kurullarına katıldığı göz önüne alınarak değerlendirildiğinde, Dernek genel kurullarının neden yeterince hareketli geçmediği sorusuna da kısmen yanıt olabilir kanısındayız.

Şimdiki haliyle TKD Genel Merkezinin şubeleriyle yeterli organik bağı bulunmadığı izlenimi doğmaktadır. Genel Merkezle şubeler arasında şubelerin Genel Merkezden kuruluş yetkisi istemek ve iki yılda bir toplanan şube genel kurul toplantısı tutanaklarını Genel Merkeze bildirmek dışında pek bir iletişim gözlenmemekte, şubeler sanki Genel Merkezden tamamen bağımsız bir örgütlenme modeline sahipmiş gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Bunda Genel Merkezin şubeler üzerindeki denetim yetkisini yeterince kullanmamasının da payı olduğunu özellikle vurgulamak gerekmektedir. Genel Merkez etkinlikleriyle ilgili gelişmeler şubelere duyurulamamakta ve üyelerle profesyonel bağlantılar kurulamamaktadır. Şubeler açarak örgütlenme kararı aldığı 1961 yılından 1630 sayılı Dernekler Yasasının çıkarıldığı 2 Aralık 1972 tarihine kadar Derneğin genel kurul toplantılarını Ankara dışındaki illerde de yapması Genel Merkezle şubeler arasındaki iletişimi bir ölçüde güçlendirmişti. Ancak adı geçen Dernekler Yasasının çıktığı tarihten itibaren Ankara dışında genel kurul toplantısı

düzenleme olanağı da kalmamış ve şubelerle iletişim giderek zayıflamıştır. Örneğin, Adıyaman şubesi 1975 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi kararıyla ilk genel kurul toplantısını zamanında yapamadığı için kapatılmış ve mal varlığı hazineye devredilmiştir. Ancak Genel Merkez kayıtlarında Adıyaman şubesi 1981 yılına dek açık gözükmiştir. Bir başka deyişle, Genel Merkez şubeleri ile yeterince ilgili gözükmemektedir. Keza, şubeler Genel Merkezin denetim ve yönlendirmesinden de yoksundur. Bazı illerde Dernek şubeleri yardım derneği gibi kurulmuş olup, halk kütüphanesini koruma ve güçlendirme derneği olarak faaliyet göstermektedir.

TKD'de bu zamana dek örgütlenme konusunda yapılan çalışmalar, Dernek politikasını bütünüyle ele alıp aksayan yönleri düzeltmek yerine, ne yazık ki, daha çok Anatüzük hükümlerinin yasal hükümlerle uygunluğunu sağlamak için yapılmıştır. Zaman zaman ortaya atılan ve Dernek Genel Kurulunca kabul edilen bazı değişiklikler de kozmetik değişiklikler olmaktan öteye gidememiştir. Dernek Genel Başkanının her iki yılda bir yerine her dört yılda bir seçilmesi, Genel Yönetim Kurulu üye sayısının 10'dan sekize indirilmesi, genel başkan yardımcısı sayısının ikiye çıkarılması ve Dernek Genel Kurulunda şubelerin kaçar delegeyle temsil edileceği v.b. gibi girişimler bu tür değişikliklere örnek olarak verilebilir.

TKD Genel Merkezi, şubelerin örgütlenmesini daha yakından izlemelidir. Dernek tüzüğüne göre, Derneğe üye olma koşullarını taşıyan en az beş kişi şube açmak üzere Genel Merkeze başvurabilmektedir. Bu, Genel Yönetim Kurulu uygun gördüğü takdirde en az beş üyeye Derneğin bir şubesinin açılabilmesi anlamına gelmektedir. Daha güçlü bir şube örgütlenmesinin sağlanabilmesi için iki çözüm yolu önerilebilir: 1) Tüzük değişikliğine gidilerek bu sayı yükseltilebilir. (Bu sayının ne olması gerektiğine karar verebilmek için mevcut şubelerin ortalama üye rakamlarına bakılabilir.) 2) Şube açma yetkisi vermeden önce, ilgili il ya da ilçede bir ön çalışma yapılarak üye potansiyeli saptanabilir ve şube açılıp açılmamasına bundan sonra karar verilebilir. Böyle bir yola gidildiği takdirde, hem şubelerin daha güçlü bir kadroyla göreve gelmeleri için zemin hazırlanmış olacak, hem de şube açabilmek için mevcut kaynaklar daha fazla zorlanabilecektir. Yukarıda sözü edilen, şubelerle Genel Merkez arasındaki iletişim eksiklikleri ya da kurulan şubelerden uzun süre ses çıkmaması veya bir süre sonra şubelerin kendi kendilerini feshetmeleri gibi sorunlara çözüm bulunabilmesi için, Genel Yönetim Kurullarının şube açma yetkisi verirken çok daha seçici davranmaları gerektiği kanısındayız.

Tablo 4'te verilen şubelerin üye sayıları bir başka gerçeği daha gözler önüne sermektedir. Dernek Anatüzüğüne göre Dernek Genel Kurulu "[İ]lk yüz asıl üye için iki, sonraki her elli üye için birer olmak üzere Şube genel kurullarınca seçilen şube temsilcileri ile şube başkanları, Genel Merkez organlarının üyeleri ve Derneğin eski genel başkanlarından" oluşmaktadır. Buna göre, üye sayısı 100'ün altında olan şubeler Dernek Genel Kurullarında otomatik olarak (şube başkanı hariç) iki delegeyle temsil edilmektedir. Örneğin, 1994 yılında yapılan XVI. Genel Kurul Toplantısına 29 üyeyi temsilen Hatay'dan iki delege katılmaya hak kazanmıştır. Öte yandan, aynı toplantıya Bursa'dan katılan iki delege 83 üyeyi temsil etmektedir. Bir başka deyişle, Hataylı 15 Dernek üyesi genel kurul toplantısında bir oyla temsil edilme hakkına sahipken, Bursalı 41 üye aynı düzeyde temsil hakkı elde edebilmektedirler. Şube üyelerinin genel kurul toplantılarında temsil edilmesinde görülen bu dengesizlik üye sayısı nispeten fazla olan şubelerde daha da açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Örneğin, 247 üyesi olan İstanbul Şubesi son genel kurul toplantısında toplam dört delegeyle temsil edilmiştir. Bir başka deyişle, genel kurul toplantısında İstanbul Şubesinin bir oy hakkı elde edebilmesi için toplam 62 üyeye ihtiyacı vardır. Burada, örneğin, Hataylı üyelerin oylarının İstanbullu üyelerinkine oranla niçin dört kat daha değerli olduğu sorusuna da yanıt bulmamız gerekmektedir. Bu durum, kanımızca, sayıca daha fazla üyeye sahip şubelerin Dernek genel kurul toplantılarında temsili açısından büyük bir

dengesizlik yaratmaktadır.

Esasen şubelerin Dernek genel kurul toplantılarında temsili sırasında yaşanan bu dengesizlik ilk kez bu raporda ortaya atılmış değildir. XVI. Dönem Genel Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan bir çalışma grubu bu konuyu inceleyerek önerilerini zamanın Genel Yönetim Kuruluna sunmuştur. Çalışma Grubu, daha fazla sayıda üyesi olan şubelerin genel kurul toplantılarında daha ağırlıklı olarak temsiline olanak sağlamak için Anatüzükte yapılacak bir değişiklik ile genel kurul toplantısına şubelerin her 50 üye için bir delege göndermesini önermiştir. Zamanın Genel Yönetim Kurulu tarafından Genel Kurul Toplantısında bütün delegelerin oyuna sunulan bu değişiklik önerisi değiştirilerek kabul edilmiş ve bugünkü halini almıştır ("İlk yüz asıl üye için iki, sonraki her elli üye için birer..."). Aslında, şubelerin ortalama üye sayılarının 40 olduğu anımsanacak olursa, bu değişikliğin, daha fazla sayıda üyeye sahip olan şubelerin genel kurul toplantılarında daha güçlü bir şekilde temsil edilmesi konusunda getirilen kozmetik bir değişiklikten öteye gidemeyeceği hemen farkedilmektedir.

Bu dengesizliğin giderilmesi için Dernek üyelerinin genel kurul toplantılarında daha adil ve demokratik bir biçimde temsil edilmesi gerektiği kanısındayız. 2908 sayılı Dernekler Yasası şubelerin genel kurul toplantılarında nasıl temsil edilmesi gerektiği konusundaki kararı derneklerin genel yönetim kurullarına bırakmıştır. Bizce Genel Kurul Toplantısına katılan her üyenin bir oy hakkı olmalıdır. Bu yönde Anatüzükte yapılacak bir değişiklik ile genel kurullara katılımın artması ve toplantıların daha tartışmalı ve verimli geçmesi sağlanabilir düşüncesindeyiz. Böyle bir değişikliğin Ankara dışındaki şube üyelerinin genel kurul toplantılarına katılmalarını olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir. Ancak üyelerin genel kurul toplantılarında daha demokratik bir şekilde temsil edilmesi Derneğin yararına olacaktır.

Bu konuda bazı değişikliklere gidilmeden önce, Anatüzükte şubelerin genel kurul toplantılarında temsiliyle ilgili mevcut hükümlerin bile uygulanmadığını belirtmek gerekmektedir. Yukarıda 1986 yılından bu yana yapılan son beş genel kurul toplantısına her dört delegeden birinin katılmadığını belirtmiştik. Gerçi her ne kadar bulgularımız tüm genel kurul toplantıları için genellenemezse de, 1994 XVI. Genel Kurul Toplantısı delege listesini incelediğimizde Dernek genel kurul toplantılarında şubelerin yeterince temsil edilmediği ve delegelerin bu toplantılara katılmadığı göze çarpmaktadır. Mesleki çalışmalara gösterilen ilginin düzeyi art(ırıl)madıkça, üyelerin genel kurul toplantılarında daha demokratik bir biçimde temsiliyle ilgili olarak yapılacak çalışmalarda ve Derneğin yeniden yapılanmasında da güçlüklerle karşılaşılacaktır.

Günümüzde TKD'nin 40'a yakın şubesi olmasına karşın, şubelerin örgütlenmesinin her zaman gerçek gereksinimlerden kaynaklanmadığı görülmektedir. Kurulan şubelerden ya uzun süre bir ses çıkmamakta, ya da bir süre sonra kendi kendilerini feshetmektedirler. Faaliyet gösteren şubelerin büyük bir kısmı ise daha çok "halk kütüphanelerini koruma ve yaşatma dernekleri" gibi işlev görmektedir. Açılan şubelerin çoğu ile iletişim sağlanamamakta, Dernek Genel Merkezinin yazılarına yanıt alınamamaktadır. Oysaki Genel Merkez gerek şubelerin kuruluşu, gerekse gelişmeleri sırasında şubelere maddi ve manevi destek sağlamak ve yönlendirici önerilerde bulunmak durumundadır. Genel Kurula sunulan çalışma raporlarında, sık sık, etkinlikleriyle ilgili olarak bilgi alınamayan şubelerden söz edilmektedir. Hatta TKD'nin "kamu yararına çalışan dernek" olma çabaları, şubelerin, yaptıkları çalışmalarla ilgili bilgileri Genel Merkeze iletmemeleri nedeniyle uzun süre gerçekleşmemiştir. Daha güncel bir örnek vermek gerekirse; bu çalışmamıza veri oluşturması için hem üyelerimizle ilgili güncel ve doğru bilgiler sağlamak, hem de üyelerimizin "TKD'nin yeniden yapılanması" konusunda görüşlerini almak amacıyla tüm şubelere iki ayrı form gönderilmiştir. Sadece 91 üyemiz bu konudaki isteğimize olumlu

yanıt vererek görüşlerini bizimle paylaşmıştır.

Kısacası, Dernek Genel Merkezi ile şubeler arasındaki iletişimsizliği gidermek ve örgütlenmeyi daha sağlıklı bir temele oturtmak için mevcut örgütlenme biçiminin şubel iletişim kurularak ve işbirliği yapılarak gözden geçirilmesi gerekmektedir.

C. Üyelik Sistemi

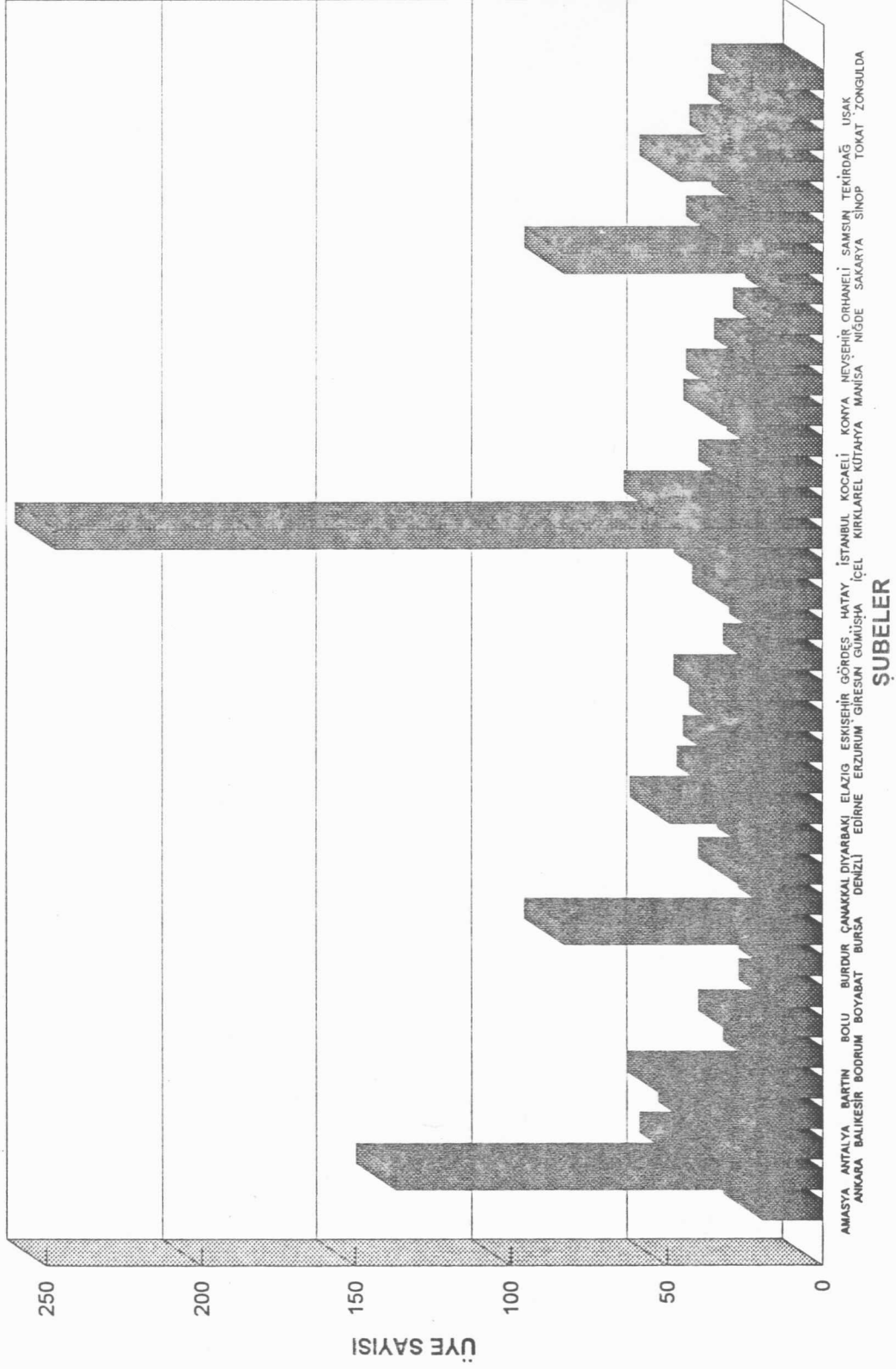
TKD Anatüzüğünün 3. maddesine göre, Derneğe "kütüphane, bilgi merkezi ve arşiv çalışanları ile kütüphanecilik, bilginilim ve arşivcilik öğrenimi görmüş olanlar ve kütüphaneciliğe ilgi duyanlar, 'asıl üye'" olurlar. Asıl üyeliğin yanı sıra, üniversite kütüphanecilik bölümü öğrencileri 'aday üye', "kütüphaneciliğin ve kütüphane hizmetlerini gelişmesine önemli katkı ve yardımlarda bulunmuş, bu amaçla tesisler, vakıflar kurmuş yerli ve yabancı kişiler, 'şeref üyesi' olurlar". 2908 sayılı Dernekler Yasasına göre tüzel kişiler Derneklere üye olamamaktadır.

TKD Anatüzüğünün 3(a) maddesine göre, TKD'ye üyelik üyenin bulunduğu il veya ilçedeki şubeye ya da oraya en yakın TKD şubesine yapılmalıdır. Durum böyle olunca Genel Merkezin üyelerle doğrudan bir ilişkisi olmamakta, Genel Merkez üyelere ancak şubeler kanalıyla erişebilmektedir. Şubelerin kaydettiği her üyeye ilişkin bilgi formlarının bir kopyası Genel Merkeze de gönderilmektedir. Ancak bu bilgiler düzenli günlenmediği için Genel Merkezdeki kayıtlarda, örneğin, 1965 yılında Derneğe kaydolmuş bir üyenin adres, çalıştığı kurum ve statüsünde hiçbir değişiklik görülmemektedir. Bu ön raporun hazırlanması sırasında bu tür bilgileri günlemek için bir çalışma başlatılmış ve üyelere bilgi formları gönderilmiştir. Ancak üyelere istenen bilgileri sağlamak yine de mümkün olamamıştır.

TKD kurulduğunda 35 üyeye sahiptir. Daha sonraki yıllarda üye sayısı giderek artmıştır. 1952'de 123, 1962'de 135 üyesi olan Dernek, şube örgütlenmesine geçtikten sonra üye sayısını hızla artırmıştır. Günümüzde ise, bir önceki kesimde belirttiği gibi, TKD'nin toplam 1507 "aktif" (yani son iki yılın üye ödentilerini ödemiş) üyesi bulunmaktadır. 1994 yılı itibarıyla TKD şubelerinin üye sayıları Şekil 3'te verilmektedir. Şekilden de görüleceği gibi, çoğu şubelerin üye sayısı 50'nin altındadır. Ellinin üzerinde üyesi olan toplam dört Dernek şubesi bulunmaktadır: İstanbul (247), Ankara (137), Sakarya ve Bursa (83'er). Şube başına düşen ortalama üye sayısı 40'tır. İstanbul ve Ankara gibi göreceli olarak daha fazla sayıda üyeye sahip şubelerin üye sayıları bu ortalamaya dahil edilmezse şubelerin ortalama üye sayısı 31'e düşmektedir. Bazı şubelerin üye sayıları ise çok daha düşüktür (Orhaneli: 12; Burdur ve Çanakkale: 14'er; Niğde: 16; Gümüşhacıköy: 17; Kütahya: 18; Gördes ve Bodrum: 19'ar). Üçüncü büyük ilimiz olan İzmir'de ise Derneğin henüz şubesinin bulunmaması dikkat çekicidir.

Dernek üyelerinin büyük bir çoğunluğunu halk kütüphanesi yönetici ve çalışanları oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, farklı eğitim düzeylerine sahip (serbest meslek sahipleri, ev hanımları gibi) kimselerin de TKD'nin üyesi oldukları görülmektedir. Büyük bir olasılıkla bu tür üyeler şube kurucularının yakınlarıdır. Bir başka deyişle, şubeler bazında yıllardan beri profesyonel anlamda üyelik kazanımı görülmemektedir. Esasen TKD'nin genelde tüm profesyonel kütüphanecileri çatısı altında topladığını söylemek de oldukça güçtür. TKD'nin 1507 aktif üyesinin yaklaşık büyük bir çoğunluğunu halk kütüphanelerinde çalışanlar oluşturmaktadır. Bunlar arasında kütüphane memurlarının sayısı oldukça fazladır. Yurdumuzda 2500 civarında profesyonel kütüphaneci olduğu tahmin edilmektedir. Buna karşın, bu kimselerin çoğu TKD üyesi değildir.

SEKIL 3. TÜRK KÜTÜPHANECILER DERNEĞİ ŞUBELERİNİN ÜYE SAYISI (1994)

Derneğin tüm profesyonel kütüphanecilere erişerek bu kimseleri Derneğe kazandırmak için yoğun çalışmalar yapması gerekmektedir. Birçok kütüphaneci ya Dernek çalışmalarına mesleki ilgi duymadıklarından, ya da mesleki beklentilerinin Derneğe üye olmakla çözümlenebileceğine inanmadıklarından TKD'nin üyesi değildirler. Bu, gerek TKD gerekse Türk Kütüphaneciliği açısından çok büyük bir kayıptır. Bir örnek vermek gerekirse, Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) üyesi olan 284 kütüphaneciden sadece 115'i aynı zamanda Türk Kütüphaneciler Derneği'nin de üyesidir. Bizce daha da çarpıcı olan nokta ise, ÜNAK üyesi olup da TKD'ye üye olmayan 169 kişiden 77'sinin Ankara'da oturmakta ve çalışmakta olmalarıdır. Bir başka deyişle, TKD Genel Merkezi Ankara'da bulunduğu halde, Derneğin bu potansiyel üyelere ulaşma çabaları yetersiz kalmıştır. Unutulmamalıdır ki ÜNAK üyesi olan bu kimselerin büyük bir çoğunluğu aktif profesyonel kütüphanecilerdir. Derneğin, bu değerli kütüphanecilerin dinamizmlerinden yararlanmak ve onların TKD'ye de üye olmalarını sağlamak için her türlü çabayı göstermesi gerektiği kanısındayız.

Öte yandan, Dernek Anatüzüğünde Kütüphanecilik Bölümü öğrencilerini Dernek çalışmalarına çekmek için konulmuş olan 'aday üyelik' türünden yeterince başarılı bir biçimde yararlanılamamaktadır. Yıllardır aday üye sayısı çok kısıtlı kalmıştır. Bu üyelik türü öğrencilere iyi tanıtılmamıştır. Bu yönde çalışmalar yapılarak öğrencilerin daha okul yıllarında Dernek çalışmalarına ilgi duymaları mutlaka sağlanmalıdır. Aynı şekilde "kütüphane dostları" ve "şeref üyeliği" gibi kavramlara da işlerlik kazandırılmalıdır.

D. Mali Durum

TKD Genel Merkezinin gelir kaynaklarını şube ödentileri ile yayın, konferans, sergi v.b. etkinliklerden sağlanacak gelirler ve gerçek ve tüzel kişilerin bağışları oluşturmaktadır. Şubelerin gelir kaynakları da hemen hemen aynıdır. Dernek, gelir kaynaklarını artırmak amacıyla uzun bir süre "kamuya yararlı dernek olma" mücadelesi vermiştir. Çünkü kamuya yararlı dernekler birtakım hak ve bağışlıklardan yararlanabilmekte ve malzeme gereksinimlerini Devlet Malzeme Ofisi'nden sağlayabilmektedir. Gerçek ya da tüzel kişilerden yardım ve bağış sağlama şansı da artmaktadır. Çünkü bu tür yardımlar vergiden düşülebilmektedir. TKD, 1975 yılından itibaren kamu yararına çalışan bir dernek olarak kabul edilmiş ve fakat gerçek ve tüzel kişilerden sağlanan yardımlarda (son yıllarda Kültür Bakanlığının yaptığı yardımlar dışında) pek fazla bir artış kaydedilmemiştir. (201)

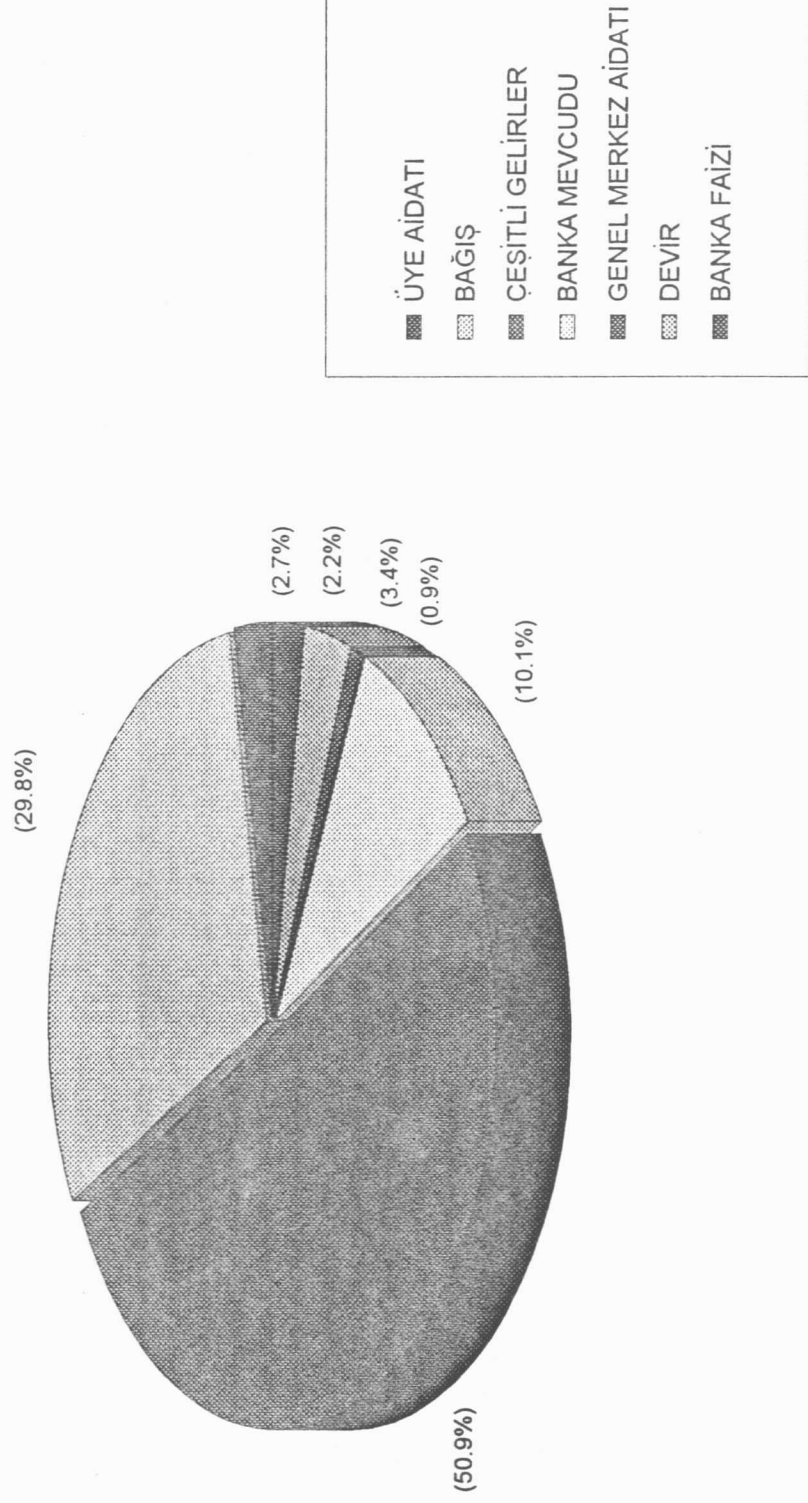
Dernek Anatüzüğüne göre şubeler, genel kurullarının onayladığı kesin hesaba göre belirlenecek net gelirlerinin yüzde onu oranındaki bir miktarı 'şube ödentisi' olarak Genel Merkeze göndermekle yükümlüdürler. Ancak, Tablo 5'in son sütunundan ('G.M. AİD.') da görülebileceği gibi, TKD şubelerinden sadece 16'sı şube ödentilerini Genel Merkeze göndermişlerdir (yaklaşık 17.5 milyon TL). Bu ödentilerin miktarı da oldukça düşüktür (ortalama 473.000 TL civarında). Şekil 4'te şubelerin Genel Merkeze ödemek zorunda oldukları Genel Merkez aidatlarının şubelerin toplam gelirleri içindeki payı da verilmektedir. Görüldüğü gibi, şubelerin Genel Merkeze gönderdikleri ödentilerin miktarı şubelerin toplam bütçe gelirlerinin sadece %1'idir. Öte yandan, 1992-1994 çalışma dönemi sonunda net gelirleri olduğunu beyan ettikleri halde 10 şube Genel Merkeze şube ödentilerini göndermemeyi yeğlemiştir. Bu konuda şube genel kurulu toplantı tutanaklarında herhangi bir gerekçeye de rastlanmamıştır.

Şekil 4'te TKD şubelerinin toplam bütçe gelirleri türlerine göre verilmektedir. Buna göre, şube gelirlerinin yaklaşık yarısını (1 milyar lira) 'çeşitli gelirler' kalemi altında verilen fotokopi hizmetlerinden ve kitap ve kütüphane kartı satışlarından elde etmektedirler. Bu miktarın %45'ini fotokopi makinası işleterek elde edilen gelirler, %35'ini kitap

TABLO 5. TKD ŞUBELERİNİN 1992-1994 DÖNEMİ ÜYE SAYISI VE TOPLAM GELİR-GİDERLERİ (TL OLARAK)

ŞUBE ADI	1994 ÜYE SA.	ÜYE AIDATI	BAGIŞ	ÇEŞİTLİ GELİR.	TOP. GELİR.	TOP. GİDER	BANKA	G.M. AİD.
AMASYA	19							
ANKARA	137	28,025,857	22,890,101	-	56,067,424	27,331,970	28,735,454	2,873,545
ANTALYA	46			37,268,526	59,822,007	46,499,509	13,322,498	1,400,000
BALIKESİR	40	948,000	1,322,050		4,654,854	4,016,304	638,550	-
BARTIN	50	7,500,000	1,050,000	25,405,000	33,955,000	33,955,000	8,220,000	-
BODRUM	19	2,400,000	25,500,000		30,072,127	30,072,127		750,000
BOLU	27	129,800	3,020,000	43,445,000	50,728,751	50,728,751	3,363,000	336,323
BOYABAT	14							
BURDUR	14	555,000	1,230,000		2,510,688	2,510,688		70,000
BURSA	83	830,000	2,654,000	35,316,000	41,347,000	41,347,000	13,710,000	1,260,000
ÇANAKKALE	14		75,000,000		78,017,628	78,017,628	3,017,628	300,000
DENİZLİ	27				12,521,072	10,840,856	1,680,222	-
DIYARBAKIR	21	600,000	900,000		1,500,000	914,371	585,000	-
EDİRNE	49	7,300,000	137,315,069	192,324,300	353,447,830	353,447,830		-
ELAZIĞ	34				16,957,000	16,957,000		-
ERZURUM	32				19,307,943	9,047,990	10,259,953	-
ESKİŞEHİR	30				60,424,500	60,424,500	5,086,719	-
GİRESUN	35				10,984,018	10,030,414		-
GÖRDES	19		1,461,000		1,461,015	1,461,015		-
GÜMÜŞHACIKÖY	17	195,000		2,686,000	2,881,000	2,881,000		127,000
HATAY	29	413,600	726,000	126,775,200	145,174,975	127,960,567	17,183,514	1,700,000
İÇEL	35	265,000	129,735,927	16,832,927	146,832,927	135,237,327		1,165,000
İSTANBUL	247		118,700,000	84,429,591	203,348,155	203,348,155		-
KIRKLARELİ	51	994,000	3,360,000	77,961,135	83,458,436	78,823,135	4,635,301	463,530
KOCAELİ	27	70,000	2,620,000	181,184,457	188,014,558	163,684,991		-
KÜTAHYA	18	179,000	2,922,000	79,819,000	84,819,000	99,229,106		-
KONYA	32	4,800	54,200,000	71,691,835	129,322,421	88,335,121	40,965,074	4,095,000
MANİSA	31				16,037,686	16,026,173		-
NEYŞEHİR	22	56,500	447,114		7,508,151	707,500	6,800,651	680,000
NİĞDE	16				500,000			50,000
ORHANELİ	12							-
SAKARYA	83							-
SAMSUN	31	2,005,850	500,000		7,539,780	7,539,780	5,607,980	-
SİNOP	23	676,625	723,000	20,418,000	23,479,271	23,081,921		-
TEKİRDAĞ	46	1,117,000	11,006,000		16,278,239	8,812,737	7,465,502	745,950
TOKAT	30	36,000	100,000	13,691,000	24,135,468	24,135,468	15,621,818	-
USAK	24	600,000	1,000,000	14,480,000	24,475,923	24,475,923	15,231,597	1,500,000
ZONGULDAK	23				67,774,000	64,056,000		-
TOPLAM	1507	64,902,032	598,382,261	1,023,727,044	2,005,358,585	1,845,937,857	202,130,461	17,516,348
ORTALAMA	40	1,483,839	16,621,729	27,668,298	54,198,881	49,890,212	5,462,985	473,415

ŞEKİL 4. TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ŞUBELERİNİN BÜTÇE GELİR TÜRLERİ (1992-1994)

satışından sağlanan gelirler, %20'sini de kütüphane kartı satışından elde edilen gelirler oluşturmaktadır. Bağışlardan elde edilen gelirler toplam şube gelirlerinin yaklaşık %30'udur. Şubelerin bankada tuttıkları para miktarı toplam bütçelerinin %10'u kadardır. Banka faizlerinden sağlanan gelirlerin toplam şube gelirlerine oranı yaklaşık %2 civarındadır. Üye ödentilerinin toplam şube gelirleri içindeki payı ise sadece %3'tür. Bunun dışında salon kiralarından, cilt yapımı ve film gösterimlerinden, okuyucuların kütüphane materyallerini geç getirmelerinden ve kayıp materyal karşılığı alınan ücretlerden sağlanan gelirlere de rastlanmaktadır. Kütüphane dışı gelirlere örnek olarak da, Kültür Bakanlığının iş karşılığı yaptığı ödemeleri, düzenlenen gün ve gecelerden ve fuar organizasyonlarından sağlanan gelirleri sayabiliriz.

TKD şubelerinin 1992-1994 dönemi toplam gelirlerine bakıldığında, bütün şubelerin söz konusu çalışma dönemindeki gelirleri yaklaşık iki milyar lira olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam şube başına yaklaşık 60 milyon liralık bir geliri ifade etmektedir. Toplam gelirleri 100 milyon liranın üzerinde olan altı Dernek şubesi vardır. Bunlar, sırasıyla, Edirne (353 milyon), İstanbul (203 milyon), Kocaeli (188 milyon), İçel (146 milyon), Hatay (145 milyon) ve Konya şubeleridir (129 milyon). Öte yandan, en yüksek gelire sahip şubelerle en düşük gelire sahip şubeler arasındaki fark son derece düşündürücüdür. Yıllık toplam geliri 10 milyon liranın altında olan toplam sekiz şube bulunmaktadır. (Bunlardan birkaç tanesi yeni kurulmuştur).

Şubelerin toplam gelirlerini oluşturan kalemlere baktığımızda, bazı şubeler için bağışlar, fotokopi ve kitap satışından elde edilen gelirler ile kütüphane giriş kartı satışı ve sosyal etkinliklerden elde edilen gelirler toplam gelirler içinde büyük bir pay tutmaktadır. Örneğin, yukarıda andığımız toplam gelirleri 100 milyon liranın üzerinde olan şubelerin tümü bu gelir türlerinden yararlanma yoluna gitmiştir. Edirne şubesinin toplam gelirlerinin yaklaşık yarısını bağışlar, diğer yarısını ise kitap ve kart satışı, fotokopi ve sosyal etkinliklerden elde edilen gelirler oluşturmaktadır. İstanbul şubesinin toplam gelirin önemli bir kısmını (%40) yayın gelirleri oluşturmaktadır. Kocaeli şubesi toplam gelirin %90'ını, Kütahya şubesi ise yaklaşık %60'ını fotokopi makinasından elde edilen gelirlere borçludur. Hatay şubesi toplam gelirin %70'inden fazlasını kart satış gelirinden sağlamaktadır. İçel şubesinin toplam gelirin %90'ının ise bağışlar yoluyla sağlandığı görülmektedir. Başarılı bir biçimde kendilerine çeşitli gelir kaynakları yaratan şubeler örnek verilerek diğer şubelerin de gelirlerini çeşitlendirmeleri ve artırmaları cesaretlendirilmelidir.

Bağışlar ve üye ödentileri dışında bu tür etkinliklerden önemli ölçüde gelir elde eden TKD şubeleri şunlardır: 1. Fotokopi: Antalya, Bolu, Bursa, Edirne, Gümüşhacıköy, Hatay, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Kütahya ve Tokat; 2. Kitap satışı: Edirne, Bolu ve İstanbul; 3. Kart satışı: Edirne, Hatay, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya ve Uşak. Kırklareli şubesi düzenlediği İngilizce kurslarından 47 milyon liralık bir gelir elde etmiştir. Bartın şubesi de İstanbul kökenli amatör bir tiyatro topluluğunun Bartın'da gösteri yapmasını sağlayarak yaklaşık 25 milyon lira gelir sağlamıştır. Sinop şubesi ise bir çay bahçesi işleterek 20 milyon lira kazanmıştır.

Yukarıda verilen rakamların ve yüzdelerin ihtiyatlı bir biçimde yorumlanmasında yarar vardır. Örneğin, bağış gelirleri ve üyelik ödentileri dışındaki gelir türlerini çeşitlendirerek ve zenginleştirerek önemli ölçüde gelir elde eden toplam şube sayısı sınırlıdır (16). Ama bu tür etkinliklerden elde edilen gelirler bir milyar lirayı aşmakta ve tüm şubelerin toplam gelirlerinin %51'ini oluşturmaktadır. Bu şubelerin bağış yoluyla elde ettikleri gelirler de genellikle diğer şubelerinkilerden daha yüksek olmaktadır. Aynı şubelerin bağış yoluyla sağladıkları gelirler de 450 milyon lira civarındadır. Bir başka deyişle, bu şubelerin gelirleri toplam şube gelirlerinin yaklaşık %75'ini oluşturmaktadır.

Tablo 5'teki üye ödentisi sütunundan ve Şekil 4'ten de anlaşılacağı gibi, şubelerin üye ödentilerinden sağladıkları toplam gelir 55 milyon TL civarındadır. Bu miktarın, şubelerin toplam bütçe gelirleri içindeki payının %3 civarında olduğunu yukarıda belirtmiştik. Tabloda Çanakkale ve İstanbul şubeleri için verilen bağış rakamları ve Antalya şubesi için çeşitli gelirler altında verilen rakam bir miktar üye aidatını da içermektedir. Bu üç şube için genel kurul tutanaklarında üye ödentilerinin miktarı ayrıca belirtilmemiştir. İyimser bir tahminle üye ödentilerinden sağlanan toplam gelirin yaklaşık 70 milyon TL olduğu düşünülecek olursa, bu rakamın 1507 üyesi olan bir dernek için son derece düşük kaldığını söylemek mümkündür. Bu rakam, aktif üye başına 50 bin liralık bir üye aidatına karşılık gelmektedir (bu miktar iki yıl içindir). TBMM Kütüphanesi Müdürü sayın Hilmi Çelik'in deyişiyle, Derneğin yıllık üye ödentileri "bir paket yabancı sigara tutarında"dır ve bu miktarlar bile ciddiyetle ödenmemektedir.⁹ İlginçtir, 1994'ün mayıs ayı itibarıyla üye ödentilerinin şube genel kurulu kararıyla yılda 5 bin lira olarak belirlendiği şubeler olabilmektedir (örneğin, Erzurum şubesi).

Şubeler bazında üye ödentilerinden sağlanan gelirler incelendiğinde Ankara şubesinin diğer şubelere oranla üye ödentilerinden daha fazla gelir elde ettiği gözlenmektedir (toplam 28 milyon lira: üye başına yaklaşık 200 bin lira). Bu rakam bütün şubelerin üye ödentilerinden sağladıkları gelirin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Dikkati çeken diğer bir nokta da bu rakamın Ankara şubesinin toplam gelirinin de yarısını oluşturduğudur. Öte yandan Konya, Manisa, Tokat, Kocaeli ve diğer bazı şubelerin üye ödentilerinden sağladıkları gelirler son derecede düşüktür.

Şube gelirlerinde önemli bir kalem teşkil etmesi gerektiğine inandığımız üye ödentileri miktarının bu denli düşük kalması kuşkusuz şubelerin etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir. Üye başına ödenen yıllık 25.000 TL ile bir Dernek şubesi hangi yararlı faaliyetlerde bulunabilir? Öte yandan, TKD şubelerinin aidat olarak iki yılda bir Genel Merkeze gönderdikleri miktar (17.516.348.-TL) Derneğin toplam üye sayısına bölüldüğünde (1507) çok daha vahim bir tabloyla karşılaşmaktadır: 11.623.-TL (onbirbinaltıyüzyirmiüç lira)! Yani, herhangi bir TKD üyesinin doğrudan Genel Merkeze yaptığı yıllık parasal katkı sadece 6.000.- liradır. Hemen hemen tüm üyeler Dernek çalışmalarını manevi yönden desteklemelerine rağmen, içlerinden pek azı profesyonel zamanlarının bir bölümünü Dernek çalışmalarına ayırabilmektedirler. Üyelerin katkılarının böylesine düşük bir düzeyde kaldığı bir mesleki dernek üzerine düşen görevleri nasıl yerine getirebilir? TKD, Atatürk'ün ikinci maddesinde belirtilen amacını ("kütüphaneciliğin ve kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesini sağlamak") ve bu amaca ulaşmak için sıraladığı etkinlikleri (mesleki ve özlük haklarını koruyucu çalışmalar yapmak, kütüphanecilikle ilgili çalışmaları manen ve maddeten desteklemek, bilimsel ve mesleki yayınlar yapmak, meslektaşlar arasında dayanışma ve uyum sağlamak v.b. gibi) üye başına yılda 6.000 lira destekle nasıl gerçekleştirecektir? Bu düzeyde bir katkıyla Dernek, yıllardır hemen hemen her toplantıda dile getirilen Kütüphane Yasasının çıkmasına nasıl öncülük edebilecektir? Genel Merkez yeni kurulan şubelere nasıl yardım edebilecektir? Bu ve benzeri soruları çoğaltmak mümkündür. Ancak, bu sorulara kendimizi tatmin edecek yanıtlar bulmakta epey zorlanacağımız da bir gerçektir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Atatürk gereği, Derneğin şubeleri genel kurullarının onayladığı kesin hesaba göre belirlenen net gelirlerinin yüzde onu oranındaki bir miktarı Genel Merkeze şube ödentisi olarak göndermek zorundadır. Tablo 6 ve Şekil 5'ten de görüleceği gibi, şubelerin gönderdiği ödentilerin Genel Merkez'in toplam gelirleri içerisindeki payı yaklaşık %1 ile %6 arasında değişmektedir. Bu oranların, en önemli gelir kaynaklarından birisinin üye ödentileri olması gereken profesyonel dernekler için çok düşük olduğu kanısındayız. Bir karşılaştırma yapmak gerekirse, yurt dışındaki kütüphane derneklerinin gelirlerinin %40 ile %80'ini üye ödentileri oluşturmaktadır. Örneğin, bu oran

Birleşik Krallık Kütüphane Derneği için %70 ile %80 arasında değişmektedir.

Şube ödentilerinin Genel Merkezin toplam gelirleri içerisindeki payı (%1 ile %6 arasında) dalgalanmalar göstermesine karşın, son yıllarda bu oran giderek azaldığı gözlenmektedir. Nitekim bu oran 1992-1994 için %1'in altındadır. Bunun en önemli nedeni, kanımızca, Genel Merkezin son yıllarda etkinliklerini artırması ve çalışmalarından daha fazla gelir sağlamasıdır (kültürel ve sosyal çalışmalardan elde edilen gelirler, yayın gelirleri vs.).

TABLO 6. TKD GENEL MERKEZİ BÜTÇESİ İÇİNDE
ŞUBE ÖDENTİLERİNİN PAYI (1964-1994)

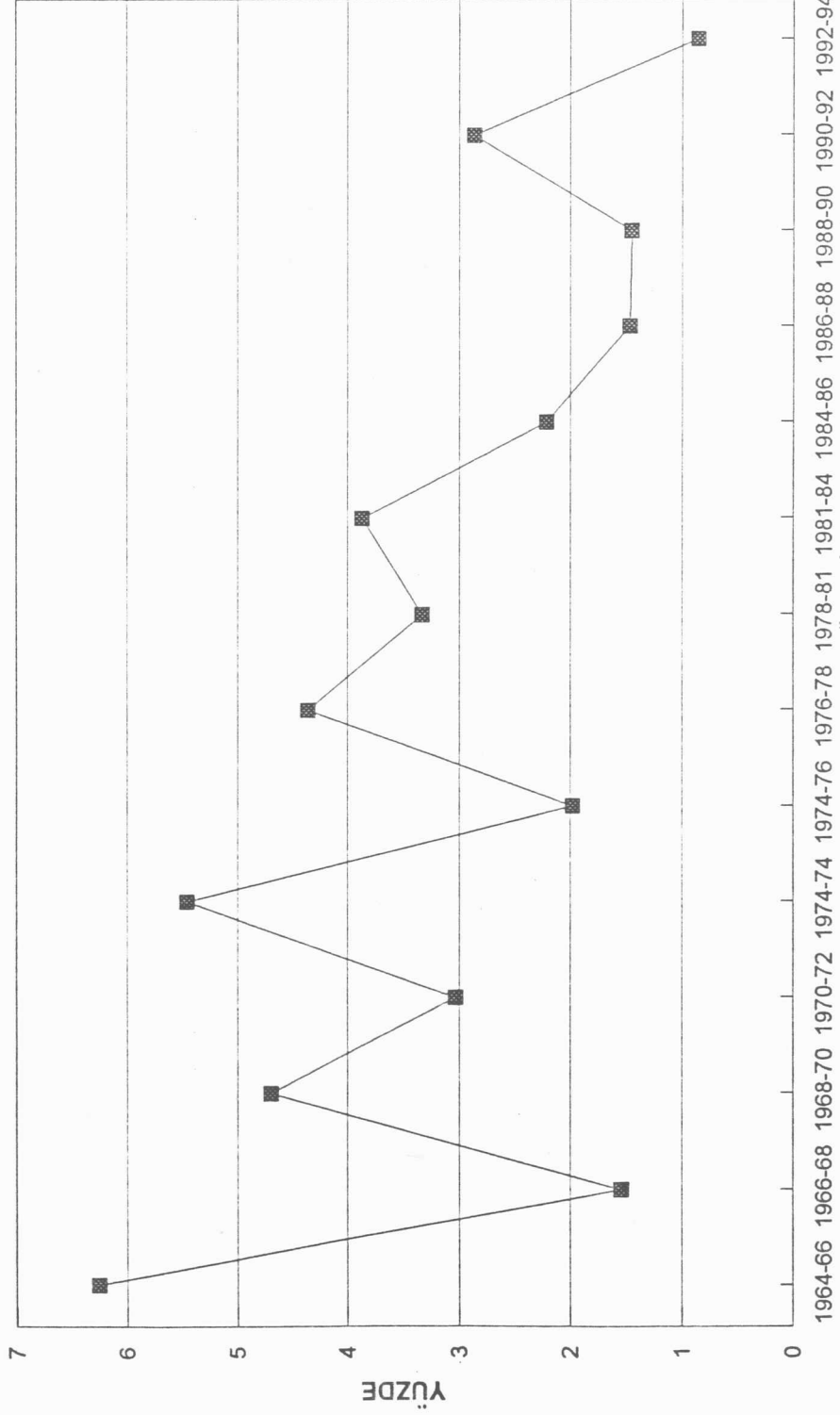
Yıl	Şube Ödentisi (TL)	Toplam Gelir (TL)	Yüzde
1964-66	2,688	42,983	6.25
1966-68	1,188	77,036	1.54
1968-70	5,708	121,647	4.69
1970-72	4,376	144,361	3.03
1974-74	2,368	43,375	5.46
1974-76	3,026	152,948	1.98
1976-78	9,359	214,545	4.36
1978-81	43,899	1,317,432	3.33
1981-84	134,945	3,488,143	3.87
1984-86	141,749	6,409,437	2.21
1986-88	217,027	14,786,353	1.47
1988-90	1,436,250	98,927,518	1.45
1990-92	4,928,580	172,153,459	2.86
1992-94	17,516,348	2,050,246,978	0.85

Tablo 7'den de görülebileceği gibi, bir önceki döneme oranla Genel Merkezin gelirleri 1992-1994 döneminde büyük ölçüde artmıştır. Bu artışta söz konusu dönem içerisinde Kültür Bakanlığının TKD'ye aktarmış olduğu paranın önemli bir payı olmuştur. 1992-1994 döneminde Kültür Bakanlığından çeşitli ortak projelerde kullanılmak üzere toplam 1.735.000.000.- TL alınmıştır. Kültür Bakanlığının bu katkısı TKD'nin 1992-1994 dönemi toplam bütçe gelirlerinin %85'ini oluşturmaktadır. Ancak, Dernek bu meblağı istediği gibi kullanma şansından yoksundur. Ortak projelerde kullanılmak üzere aktarılmış gibi görünen bu miktarın önemli bir kısmı Kültür Bakanlığının bütçe uygulamalarından ötürü gerçekleştirilemediği birtakım faaliyetlerde kullanılmaktadır.

Şube ödentileri ve yardımlar dışında Genel Merkezin çok önemli gelir kaynaklarından birisi de yayın satışından ve özellikle de *Türk Kütüphaneciliği*'nden elde ettiği abone gelirleridir. Kültür Bakanlığına bağlı halk kütüphanelerinin Dernek bültenine abone olmaları Derneğe çok önemli bir gelir kaynağı sağlamaktadır. Bazı yönlerden yetersiz olmasına rağmen, Dergi her zaman için TKD'nin önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Hatta zaman zaman Dernek, *Türk Kütüphaneciliği*'nden elde edilen gelirle yaşamını sürdürmek zorunda kalmıştır.¹⁰ Bu bakımdan *Türk Kütüphaneciliği* daha kapsamlı ve güncel hale getirilmeli ve en kısa zamanda daha sık aralıklarla yayımlanmaya başlamalıdır. TKD Genel Merkezi tarafından yayımlanan kitap sayısı son derece kısıtlıdır. Yıllardır Derneğin maddi olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle basılan eser sayısı 20 civarındadır.

Şubelerin Anatüzükte öngörüldüğü şekilde şube ödentilerini Genel Merkeze düzenli olarak göndermedikleri gözlenmektedir. Genel Merkeze gönderilen toplam şube ödentisi miktarı da son derece düşük gerçekleşmektedir. Örneğin, bu rakam Bursa Şubesi için 1978 yılında şube toplam gelirinin %4'ü, üye ödentilerinin ise %8'i olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamın çok yetersiz olduğu açıktır. Dernek Genel Merkezinin üye aidatlarından doğrudan yararlanamaması Derneği çok önemli bir gelir kaynağından yoksun kılmaktadır. Öte

ŞEKİL 5. ŞUBE ÖDENTİLERİNİN TKD GENEL MERKEZİ TOPLAM GELİRLERİNE ORANI (YÜZDE OLARAK) (1964-1994)

TABLO 7. GELİR TÜRLERİNE GÖRE TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ GENEL MERKEZİ BÜTÇESİ (1984-1994)

YILLAR	DÖNEM	ŞUBE ÖDENTİSİ (T)	ÇALIŞMA GELİRLERİ (TL)	YAYIN GELİRİ (TL)	BAŞKA GELİRLER	DİĞER (Y. AKÇE, vs.)	TOPLAM GELİR (TL)
1984-86	XII	141,749	1,500,000	1,977,284	2,790,404	0	6,409,437
1986-88	XIII	217,027	5,625,000	3,956,000	2,358,061	2,630,265	14,786,353
1988-90	XIV	1,436,250	33,821,000	40,036,823	18,482,824	5,150,621	98,927,518
1990-92	XV	4,928,580	58,800,016	52,161,340	31,971,679	24,291,844	172,153,459
1992-94	XVI	17,516,348	1,763,419,301	182,380,282	48,144,566	38,786,481	2,050,246,978

yandan, tabloda verilen %10 şube ödentilerinden anlaşıldığı kadarıyla, şubeler de mali yönden pek güçlü görünmemektedir. Yine son (1992-1994) dönemi örnek alacak olursak, şubeler Genel Merkeze toplam 17.5 milyon TL civarında bir şube aidatı ödemişlerdir.

TKD, yaklaşık 25 yıllık çabalar sonucu Dernek Genel Merkezi olarak kullanılmak üzere kendisine ait bir daireye sahip olmuştur. Genel Merkez 1982 yılından bu yana şimdiki dairede hizmet vermektedir (Elgün Sok. 8/8 Kızılay).

Yukarıdaki rakamlardan ve değerlendirmelerden Derneğin mali portesinin pek de iç açıcı olmadığını çıkarmak pek zor olmasa gerektir. TKD yıllardan beri mali sıkıntılar nedeniyle bir mesleki derneğin yapması gereken birçok faaliyete el atamamıştır. Kültür Bakanlığında zaman zaman yapılan yardımlar Kütüphane Haftası kutlamalarında kullanılmakta, Dernek bu yardımlardan pek fazla yararlanamamaktadır. Dernek Genel Merkezinin gelirlerini artırıcı yollar bulunmadığı sürece ve üyeler profesyonel bilgi ve zamanlarını mesleki dernekleri için harcamaktan kaçındıkları sürece TKD'nin mali sorunları var olmaya devam edecektir.

E. Etkinlikler

TKD'nin etkinliği kurulduğu ilk yıllarda oldukça sınırlı kalmıştır. Dernek Bülteninin yayımlanmaya başlanması ve yayınına 44 yıldır devam etmesi, mart ayının son haftasının Kütüphane Haftası ilan edilerek 31 yıldır düzenli olarak kutlanması ve zaman zaman düzenlenen konferanslar, açık oturumlar ve kurslar Derneğin en önemli etkinlikleri arasındadır. Ancak Derneğin bir mesleki örgüt olarak yıllardır çözüme kavuşturmak istediği sorunlar konusunda pek fazla ilerleme kaydedilememiştir. Kütüphanecilerin özlük ve mesleki haklarını düzenleyecek bir Kütüphaneler Yasasının çıkarılmamış olması bu sorunların başında gelmektedir. Konuyla ilgili olarak yapılan çalışmalar ne yazık ki taslak çalışmalarından öteye gidememiştir.

TKD, "kütüphaneciliğin çeşitli dallarında ortaya çıkacak meseleleri çözümlenmede yardımcı olmak üzere" birkaç kez ihtisas komisyonları kurma girişiminde bulunmuştur. Ancak kurulan bu komisyonların herhangi bir sorunu çözmek ya da tartışmak amacıyla toplanamadıkları görülmektedir. Bir başka deyişle, bu komisyonlar salt kurulma aşamasında kalmıştır ve genel kurullarda herhangi bir söz hakkına sahip olamamıştır.

İhtisas komisyonlarının toplanamamasında Derneğin o yıllarda sürekli bir sekreteryaya sahip olmamasının da payı vardır. Dernek ancak son birkaç yıldır sekreterlik işlerini yürüten elemanlara sahiptir. Bunun dışındaki tüm işlemler Genel Yönetim Kurulu üyelerinin gönüllü çalışmalarıyla sürdürülmektedir. Derneğin rutin işlerinin yürütülmesinden şubelere yazı yazılmasına, ihtisas komisyonlarının toplantıya çağırılmasından Derneğin temsiline dek yapılan işlerin tümü gönüllü elemanlarla yürütülmektedir. Dolayısıyla, birçok işin zamanında yapılması ve sonuca ulaştırılması da gecikmektedir.

TKD, 1951 yılından bu yana IFLA (Uluslararası Kütüphane Dernekleri Federasyonu) üyesidir. Ancak IFLA üyeliğimiz ve etkinliğimiz, her yıl yapılan IFLA Konsey ve Genel Konferanslarına katılmaktan öteye gidememiştir. Ancak uzun yıllardan sonra bu yılki 61. IFLA Konsey ve Genel Konferansının 20-26 Ağustos 1995 tarihleri arasında ülkemizde (İstanbul) yapılması sağlanmıştır. Bu Konferans, uluslararası alanda Türk kütüphanecilerinin vereceği en büyük sınav olacaktır. IFLA'nın yanı sıra TKD, Unesco Türkiye Milli Komisyonunda da yer almış ve adı geçen Komisyonun kütüphanecilik konusundaki çalışmalarına katkıda bulunmuştur.

Dernek, kuruluşundan itibaren yayın çalışmalarına da önem vermiş, ancak çok fazla başarılı

olamamıştır. 1952 yılından bu yana düzenli olarak yayımlanan Derneğin resmi yayın organını ve kuruluş yıllarında çıkarılan haber bültenini saymazsak, TKD Genel Merkezi'nin kuruluşundan bu yana yayımladığı monografik eser sayısı sadece 20'dir. TKD şubeleri de kısıtlı sayıda da olsa bazı yayın çalışmaları yapmaktadır. Birkaç şube düzenli haber bültenleri yayımlamakta, bazı şubeler de kitaplar yayımlamaktadır.¹¹ Ancak bu çabalar kuşkusuz yeterli değildir. Dernek, profesyonel kütüphaneciler, arşivciler ve bilgi uzmanlarının yararlanması için çok daha etkin bir yayın politikası ve programı izlemeli ve yayın sayısı artırmalıdır.

Derneğin resmi yayın organı olan *Türk Kütüphaneciliği* de yeniden yapılanmalıdır.¹² TKD eski Genel Başkanlarından sayın Selma Aslan'ın yaptığı bir anket çalışmasında *Türk Kütüphaneciliği* okurlarına bazı sorular yöneltilmiştir. Anketi yaklaşık yüz kişi yanıtlamıştır. Ankete katılan meslektaşlarımızın üçte biri Dergiyi hiç okumadığını söylemişlerdir. Dahası, ilgili anket sorusunu yanıtlayan okurların önemli bir kısmı (%41) dergiyi yetersiz bulmaktadır. Ankete katılan okurların %30'u ise dergiyi güncel bulmamaktadır. Bu oranlar profesyonel bir derneğin yayın organı için son derece yüksektir.

TKD'nin, bu raporun başında belirttiğimiz (ve Anatüzüğünde de yer alan), bir profesyonel derneğin esas olarak faaliyet göstermesi gereken alanlarda pek fazla etkin olamadığı gözlenmektedir. TKD üyeleri tarafından doldurulup bize gönderilen anket formlarında en fazla dile getirilen konu, özlük hakları ve mesleki hakların korunmasıdır. Bu konuda yıllardır pek bir mesafe alınamamıştır. Bunun yanı sıra, üyeler Derneğin mesleki konularda yaptığı çalışmaları yetersiz bulmaktadırlar. Üyelerin en fazla yakındıkları konulardan birisi de, Derneğin üyeler arasında dayanışma ve iletişim sağlayamamış olmasıdır. Bu ve buna benzer birçok konuda üyeler TKD'nin daha aktif olması gerektiğini belirtmişlerdir. Gerçekten de, daha örgütlü bir mesleki birlik ve dayanışmanın sağlanabilmesi için TKD'ye büyük görevler düşmektedir. Bütün bu sorunların sadece gönüllülük esasına dayalı çalışmalarla çözülemeyeceği açıktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu raporun temel amacı, TKD'yi örgütlenme, üyelik sistemi, mali durumu ve etkinlikleri yönünden inceleyerek bir durum saptaması yapmak ve elde edilen bulgular ışığında Derneğin yeniden yapılanması konusunda ilk önerileri getirmek olarak belirlenmişti. Raporun bundan önceki kesimlerinde söz konusu durum saptaması yapılmıştır. Bu kesimde ise genel bir değerlendirme yapılarak bazı öneriler getirilecektir. Ancak, her bir önerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli mali kaynaklar ve insangücü gereksinimleri ile örgütsel değişiklikler (Anatüzük değişiklikleri vs.) üzerinde durulmamıştır. Kanımızca burada getirilen öneriler, üyelerin görüş ve istekleri de dikkate alınarak sistematik bir şekilde detaylandırılmalı yeniden yapılanma çalışmalarının bundan sonraki aşamasını oluşturmalıdır.

Teknolojik ve toplumsal gelişmeler bilginin üretimi ve sağlanmasında ve bu hizmetlerin sunulmasında devrim yaratmıştır. İşte bu karmaşık ve hızla değişen dünyada TKD yaşamını sürdürmeye ve yararlı bir rol oynamaya çalışacaktır. TKD, çevremizdeki toplumsal, politik ve teknolojik değişim ve gelişmeleri yakından izlemeli ve olaylara bu değişimlerin gerçekçi bir değerlendirmesini yaparak yaklaşmalıdır. Aksi takdirde Dernek, üyelerinin ve profesyonel kütüphanecilerin toplumumuzdaki değişen ve gelişen rollerini ve dolayısıyla yeni istihdam olanaklarını görmekte gecikebilir.

Esasen TKD üyelerinin beklentileri de Derneğin yeniden yeniden yapılanarak söz konusu alanlarda daha etkin bir profesyonel dernek haline getirilmesi yönündedir. Daha önce

sözünü ettiğimiz Selma Aslan'ın IFLA '95 İstanbul Genel Konferansında sunmak üzere hazırladığı bildiriye kütüphanecilerin TKD'den beklentileri ve Derneğin çalışmaları konusunda da bazı bilgiler bulunmaktadır. Kullanılan anket formunda yer alan "Yeni bir yüzyılın eşiğinde TKD'nin güçlü bir meslek kuruluşu olarak var olması için yapısal bir değişikliğe gereksinimi olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna bu soruyu yanıtlayan her dört kişiden üçü "evet" yanıtını vermiştir. Bu, son derece çarpıcı bir oran olup, ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun değişime ve TKD'nin yeniden yapılanması çalışmalarına sıcak baktıklarının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Nitekim, bize görüş ve önerilerini ileten bazı Dernek üyeleri, TKD'nin köklü değişiklikler yaparak yeniden örgütlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Mevcut üyelerini ve tüm kütüphanecileri yeterince güçlü bir biçimde temsil edemeyen, üyelerinin özlük ve mesleki haklarını koruyamayan TKD, üyelerinin sesine kulak vererek değişim rüzgârlarını kendi yönüne çevirmek için daha çok çaba harcamalıdır kanısındayız. Yeniden yapılanma ve değişim, Hammer ve Champy'nin de belirttikleri gibi, küçük ve tedbirli adımlarla gerçekleştirilemez. Yeniden yapılanma dramatik ve etkileyici sonuçlar üreten bir 'ya hep, ya hiç' önermesidir. Birçok kuruluş için yeniden yapılanma bir süre sonra kendilerini yok edebilecek başarısız ve eski iş yöntemlerinden kurtulmanın tek çaresidir.¹³

TKD'nin yeniden örgütlenmesi ile ilgili belli başlı seçenekler ve Çalışma Grubumuzun bazı önerileri şöyle sıralanabilir: 1) Yukarıdan beri ortaya koymaya çalıştığımız tüm sorunlara ve yetersizliklere rağmen, Derneğin mevcut durumu korunabilir. Bilindiği gibi, sistem çalışmalarında mevcut durum hakkında hiçbir şey yapmamak da bir seçenektir. Ancak bu seçeneğin özelde TKD ve tüm kütüphaneciler, genelde toplumumuz için çok pahalı bir seçenek olacağı kanısındayız. 2) Mevcut örgütlenme biçimi korunabilir. Ancak üyelerin etkinliklere katılma ve seçme-seçilme biçimleri değiştirilebilir. Buna göre her üye genel kurullara katılarak seçme ve seçilme hakkını kullanır. TKD'nin örgütlenmesi açısından en demokratik katılım biçiminin sağlanacağı model budur. Bu model sonucunda sadece Dernek faaliyetlerine ilgi gösteren üyeler genel kurullara katılacağından seçimler ilgili üyelerin istekleri doğrultusunda gerçekleşecektir. 3) Yepyeni bir örgütlenme modeline gidilerek şubeler feshedilir ve Dernek tamamen profesyonel bir kimlik altında örgütlenir. Buna göre, profesyonel kütüphaneciler Derneğin asıl üyeleri olarak dernek yönetimini ellerinde bulundurarak mesleki konulardaki tüm kararları onlar verirler. Öte yandan, farklı statülerdeki (örneğin, kütüphane çalışanları ya da kütüphane dostları) kimselerin de Dernek etkinliklerine katılmaları sağlanabilir ve bu tür üyeler Dernekte farklı işlevler yerine getirebilirler.

TKD'nin birlik/oda/sendika olarak yeniden örgütlenmesi değişik zamanlarda gündeme gelmişti. Derneğin bu üye tabanıyla oda, birlik veya sendika olarak örgütlenmesi çok zor gözükmektedir. Gerek Derneğin üye sayısı, gerekse üyelerin Dernek etkinliklerine katılımı çok yetersiz olduğundan böyle bir örgütlenme için gereken altyapının TKD'de henüz olmadığı kanısındayız. Öte yandan, 1500-2000 üyeli bir oda ülkemizdeki benzer örgütlerle karşılaştırıldığında çok küçük bir oda olarak kalacak ve benzeri diğer örgütlerle rekabet edemeyecektir. Bu kadar küçük bir örgütlenme biriminin değişik kurumlarda, değişik kapasitelerde (kütüphaneci, arşivci, bilgi uzmanı, kütüphane teknisyeni, v.d.) ve değişik maaş ve ücretlerle çalışan kimseleri temsil edebilmesi son derece güç gözükmektedir. Kaldık ki, Kütüphaneciler Odasının çeşitli üyelerinin mesleki haklarını savunabilmesi için Genel Merkezde çok daha geniş bir kadronun görev yapması ve ilgili konulardaki gelişmeleri izleyerek tavır koyması gerekecektir. Bunun yerine TKD, mevcut birlik, oda, sendika ve diğer yasa yapıcı örgütleri eğitmeli, bilgilendirmeli ve etkilemeli; üyelerini bu tür birliklerde ve örgütlerde görevlendirmelidir.

TKD, daha profesyonel bir dernek olarak yeniden örgütlenmeli, daha güçlü bir üyelik sistemi ve tüm üyelerin eşit şekilde temsil edildiği bir yapıya kavuşturulmalıdır. Profesyonel olmayan üyeler için farklı üyelik statüleri getirilmelidir. Profesyonellerin sorunlarının ancak profesyonel olarak alınacak kararlarla çözüme kavuşturulacağı gözden uzak tutulmamalı, profesyonel konularda genel kurul toplantılarında verilen kararlar sadece profesyonel üyelerin oylarıyla alınmalıdır.

Dernek Genel Merkezi daha güçlü hale getirilmelidir. Profesyonel bir dernek genel merkezi birkaç kişinin gönüllülük esasına dayalı çalışmalarıyla ayakta duramaz, ya da kendisine düşen görevleri layıkıyla yerine getiremez. Genel Yönetim Kurulu tarafından alınacak kararların uygulanabilmesi için Genel Merkezde tam zamanlı olarak çalışacak bir Genel Sekretere ihtiyaç vardır. Bu kişiye büro işlerinde yardımcı olacak görevliler de olmalıdır. Dernek çalışmalarında görev alanlar bilirler: haftada ya da iki haftada bir birkaç saat toplanmakla ne başarılı kütüphane haftaları düzenlemek, ne üyelere ilişkin sağlıklı kayıtlar tutmak, ne de üyelere iletişim kurmak mümkündür. TKD Genel Merkezinde çalışan görevli sayısı Derneğin etkinlikleriyle orantılı olarak artırılmalı ve bu kimselerin Dernek çalışmalarında daha etkili ve yetkili olmaları sağlanmalıdır.

İncelemelerimiz TKD'nin aktif üye sayısı ile aktif olmayan üye sayısı arasında pek sağlıklı olmayan bir dengenin varlığını göstermektedir. Şubelerde aktif olan ya da Genel Merkezle sürekli iletişim içinde olan aktif üye sayısı son derecede düşüktür. Üyelerin önemli bir bölümü TKD'nin yeterli hizmet üretmediği; üyelerin hakları ihlal edildiğinde hızla gerekli girişimlerde bulunmadığı; kısacası Derneğin yeterince dinamik ve etkin olmadığı kanısındadırlar. Esasen, genel kurul toplantı tutanaklarında da bu durum doğrulanmakta, kütüphanecilerden "görevlerini bir karıncanın gayret ve sessizliği içinde, fedâkarlık ve feragatle yürüten" kimseler olarak söz edilmektedir. Ancak bu tutum devam ettiği sürece kütüphaneciler ve bilgi uzmanları örgütlü ama tepkisiz bir mesleki grup¹⁴ olmaktan öteye gidemeyeceklerdir. Bu nedenle Dernek, üyelerin haklarını koruma konusunda çok daha duyarlı davranmalı ve gerektiğinde tüm üye tabanını harekete geçirebilmelidir. Öte yandan, üyeler yararına gerçekleştirilecek etkinliklerin üyelere ve kamuoyuna ivedilikle duyurulması ve Dernek ile üyeleri arasında sıkı bir iletişim ve organik bir bağ sağlanmalıdır. Tüm üyelerin gerek şubelerde, gerekse Genel Merkezde daha aktif rol alabilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmalı ve üyelerin zamanlarının belirli bir kısmını Dernek çalışmalarına ayırmaları teşvik edilmelidir.

Derneğin üye sayısını artırmak için hemen bir kampanya başlatılmalı, potansiyel üyelere öncelik sırasına göre Dernek üyesi olmanın yararları anlatılmalıdır. Kütüphane, arşiv, bilgi ve dokümantasyon merkezi yöneticileri; katalog, dizin, öz ve kaynakça hazırlayanlar; bilgi hizmetleri sektöründe çalışan bilgisayar uzmanları; öğretmen kütüphaneciler; bilgi danışmanları; kütüphane yardımcıları ve kütüphanelerde görev yapan diğer çalışanlar hedeflenmesi gereken potansiyel gruplara örnek olarak gösterilebilir. Derneğin üye tabanını genişleterek üye sayısını artırmak için TKD gerek mevcut, gerekse potansiyel üyelerine hitap edecek yararlı hizmetler planlamalı ve, gerekirse, Dernek politikası ve yapılanması bu yönde değiştirilmelidir. Buna paralel olarak Dernek, gerek hizmetlerini daha geniş kitlelere yayabilmek, gerekse üyelerinin uzmanlıklarını tanıtılabilmek amacıyla "pazarlama" kavramı üzerinde özellikle durmalıdır. Dernek, yeni ortaya çıkan bilginin yaratılması, üretimi, bilgi hizmetlerinin sağlanması ve bilginin kullanımıyla ilgili meslek elemanlarına (büro yönetimi, tıbbi dokümantasyon, bilgisayar ve enformatik mühendisliği bölümü mezunları bunlardan bazılarıdır) erişmeye çalışmalı ve bu kimselere karşı daha "konuksever" davranmalıdır.

Dernek üyesi olmanın sağladığı avantajlar artırılmalıdır. Herkese Dernek kartı çıkartılarak kişilerin üyelikleri sürekli izlenmeli, Dernek tarafından düzenlenecek sürekli eğitim kurslarına (örneğin, teknolojik gelişmeler ya da Internet konusunda) ve konferanslara

katılırken üyelerin bu hizmetlerden indirimli yararlanmaları sağlanmalıdır. Dernek bülteni tüm üyelere bedava gönderilmeli, ancak buna karşılık da üyelik ödentilerine *Türk Kütüphaneciliği* için alınan miktar ayrıca eklenmelidir.

Dernekler Yasası üye aidatları konusunda bir üst sınır belirtmemesine karşın, ülkemizde dernekler, genelde, mali güçlerinin çok küçük bir kısmını üye aidatlarından sağlamaktadır. Bazı derneklerde geliri artırmak için yönetim kurulları her yıl için "bağış" kotaları belirlemekte ve üyelerin belirlenen oranlarda bağış yapması karara bağlanmaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi, Derneğin şubeleri üyelik ödentilerinden önemli miktarda gelir sağlayamamaktadır. Öte yandan, şubelerin Anatüzük hükümlerine göre Genel Merkeze ödemek zorunda oldukları net gelirlerinin %10'u miktarındaki şube ödentileri de pek büyük bir rakam değildir. Bu bakımdan üyelik ödentileri artırılarak bu ödentilerin doğrudan Genel Merkeze ödenmesini mümkün kılabilmek amacıyla gerekli girişimler yapılmalıdır. Genel Merkez güçleri oranında (üye sayısı ve sahip olduğu maddi olanaklar bakımından) şubelere maddi yardım yapmalıdır. Böylece yıllardır bir türlü sağlanamayan Dernekle şubeler ve üyeler arasındaki iletişim ortamı da sağlanabilir kanısındayız. Öte yandan şubeler kendi etkinlikleri sonucu elde ettikleri gelirleri daha özgür bir biçimde kullanma şansına da sahip olabilmelidirler. Ama Genel Merkez uygun gördüğü takdirde şubelerin bu tür gelirlerinden önemli ölçüde pay da alabilmelidir. Örneğin, Kütüphane Yasasının çıkarılabilmesi için Genel Merkezin desteğe ihtiyacı olduğunda ve Derneğin mali gücü bu iş için yeterli olmadığında (çünkü şimdiki haliyle şube ödentilerinden elde edilen gelir Genel Merkez gelirleri içinde küçük bir tutar oluşturmaktadır) şubelerinden başka destek isteyebileceği kaynak sayısı sınırlıdır. Öte yandan, Derneğin elde ettiği tüm gelirlerin Genel Merkez aracılığıyla yönetilmesi bazı hizmetlerin merkezileştirilmesini de sağlayabilir.

Şubelerin Dernek yönetiminde daha etkin rol alması için bazı düzenlemeler yapılabilir. Örneğin, Genel Yönetim Kurulu'na ek olarak daha geniş bir şubeler kurulu düzenli aralıklarla Genel Merkez önderliğinde toplanarak Genel Merkeze yardımcı olabilir. Derneğin etkinlikleri konusunda bu kurulun görüş ve düşünceleri alınarak destekleri sağlanabilir. Buna alternatif bir başka örgütlenme biçimi de sağlıklı işleyen çalışma grupları kurarak bu çalışma gruplarının (ya da daimi komisyonların) başkanlarının da Genel Yönetim Kurulunda temsil edilmelerini sağlamak olabilir. Böylece farklı çıkar gruplarını temsil eden kişiler GYK'da bulunur ve mevcut kaynaklar bu öncelikler göz önüne alınarak harcanabilir.

Dernek, Anatüzüğünün ikinci maddesinde belirtilen amaçlarını gerçekleştirebilmek için daha fazla çaba harcamalıdır (kütüphaneciliğin ve kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesini sağlamak; bilimsel ve mesleki yayınlar yapmak; konferans, kurs ve seminerler düzenlemek; özlük haklarını ve mesleki hakları koruyucu çalışmalar yapmak; v.b. gibi). Bugüne kadar TKD'nin, Anatüzüğünde belirtilen amaçlarını tam olarak yerine getirdiğini ve bu çalışma alanlarında çok etkin faaliyetlerde bulunduğunu söyleyemeyiz.

Mesleki dereceler ve diplomalar yaşam boyu sürecek bir kariyer için tek başına yeterli değildir. Mesleki alanda ve toplumsal, politik ve ekonomik çevremizde meydana gelen hızlı değişimler profesyonel kişilerin bilgi ve becerilerini güncelleştirerek artırmalarını zorunlu hale getirmektedir. Bir profesyonel derneğin, üyelerine, potansiyel üyelere, mesleki topluluğa ve genelde topluma sunabileceği en önemli hizmetlerden birisi de sürekli eğitim olanakları sağlamasıdır. TKD sürekli eğitim konusuna gerektiği şekilde eğilerek bir Sürekli Eğitim Programı geliştirmeli; böylece hem üyelerinin kuramsal ve pratik bilgi ve becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmalı, hem de bu yolla çalışmalarını daha geniş kitlelere duyurarak mali durumunu da sağlamlaştırma yoluna gitmelidir.

Bu çalışma raporundaki önerilerin gerçekleştirilebilmesi için çok çaba harcanması

gerektiğinin farkındayız. TKD'nin yeniden örgütlenme çalışmaları sırasında önemle üzerinde durması gereken başlıca önerileri şöyle sıralayabiliriz:

- TKD, üyelerinin ve tüm meslektaşların özlük ve mesleki haklarını üyelerin de yardım ve katkılarıyla korumalı ve bu yöndeki çabalarını artırmalıdır;
- TKD, üyelerle iletişimi geliştirmeli ve potansiyel üyelere erişmek için çaba harcamalıdır;
- Derneğin mevcut üye sayısı artırılmalıdır;
- Derneğin etkinlikleri kütüphane ve bilgi araştırmalarıyla ilgilenen herkese duyurulmalıdır;
- Kurumların kamuya yararlı bir mesleki dernek olarak TKD'ye yaptıkları bağış ve yardımlar artırılmalıdır;
- Dernek, gerek üyelerinin uzmanlıklarını gerekse hizmetlerini daha girişken bir şekilde pazarlamalıdır;
- Dernek, yayın etkinliklerini yoğunlaştırarak daha fazla sayıda mesleki yayın yapmalı ve Dernek bülteni daha sık aralıklarla yayımlanmalıdır;
- Dernek sürekli eğitim programları düzenlemelidir;
- Genel Yönetim Kurulu bu önerilerin gerçekleştirilmesi için gerekli çalışmaları yapmalı ve her bir öneriyi hayata geçirmek için gereken para ve insan gücü kaynakları konusunda ayrıntılı çalışmalar yapmalıdır.
- TKD, amaçlarını gerçekleştirebilmek için başta Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) olmak üzere diğer dernek ve örgütlerle işbirliği ve güçbirliği yaparak ortak projeler geliştirmeli ve sorunlara ortak çözümler üretmek için çalışmalıdır;
- Dernek, kütüphanecilik ve bilgiyle ilgili mesleklerin önemini anlatmada daha etkin rol almalıdır;
- Dernek, gerek mevcut üyelerine gerekse potansiyel üyelere daha iyi "pazarlanmalıdır".

Bu raporda sunulan öneriler gerçekleştirilebilirse Derneğin üye sayısının ve gelirlerinin artacağını ve daha güçlü bir mesleki derneğe kavuşabileceğimizi söyleyebiliriz. Ancak bu önerilerin hayata geçirilebilmesi için ne kadar kaynak gerekeceği ve bu kaynağın nereden sağlanacağı da ayrıca üzerinde durulması gereken bir konudur.

Bu çalışma raporunun, Derneğin yeniden yapılanması konusunda yapılacak çalışmalar için bir başlangıç oluşturacağı kanısındayız. TKD Genel Yönetim Kurulu Yeniden Yapılanma Çalışma Grubunun bu raporunu ve rapordaki önerileri kısmen ya da tamamen benimsediği takdirde bu önerileri tüm Dernek üyelerinin tartışmasına açmalıdır. Bunun yanı sıra, Genel Yönetim Kurulu daha geniş ve muhtemelen Genel Yönetim Kurulu dışından da üyeleri olan bir çalışma grubu oluşturmalı ve yeniden yapılanma çalışmalarına devam edilmelidir. Kurulacak bu yeni çalışma grubunun görevi, üyelerin tartışmasına açılan ilk rapordaki öneriler ışığında üye tabanının vereceği kararlar doğrultusunda bir son rapor hazırlamak

olmalıdır. Bu son raporda getirilecek öneriler Genel Yönetim Kurulu tarafından benimsendiği takdirde, Genel Yönetim Kurulu vakit kaybetmeden Anatüzükle ve örgütlenmeyle ilgili çalışmalara başlayarak değişiklik önerilerini ilk Genel Kurul Toplantısında delegelerin onayına sunmak üzere hazırlanmalıdır. Yukarıda da belirtildiği gibi, tüm Dernek üyeleri bu çalışmalardan haberdar edilmeli ve yeniden yapılanma çalışmalarına herkes görüş belirterek katkı sağlamalıdır. Önerilen yeniden yapılanma çalışmaları ancak bu şekilde hayata geçirilebilir kanısındayız.

TKD, Türk kütüphaneciliği için neredeyse yarım yüzyıldır hizmet vermektedir. Eğer Dernek, çevremizde meydana gelen değişimlere ayak uyduramazsa, gerek Dernek gerekse mesleğimiz bundan kuşkusuz zarar görecektir. Bu raporda, TKD'nin gelecekte de meslek mensuplarını temsil edebilmesini ve çevremizdeki değişimlerin getirdiği yeni gereksinimlere ayak uydurabilmesini mümkün kılacak bir dizi önerilerde bulunduk. Önerilen bu değişiklikleri gerçekleştirmek biz üyelerin elindedir. Daha güçlü bir demokrasi kurmanın yolu nasıl sivil örgütlerin çatısı altında örgütlenmekten geçiyorsa, daha güçlü bir biçimde mesleki haklarımızı savunmak ve toplumumuzun şiddetle ihtiyaç duyduğu kütüphane ve bilgi hizmetlerini daha iyi bir düzeye yükseltmek için de daha örgütlü bir meslek çatısı altında enerjilerimizi birleştirmek zorundayız. Türk Kütüphaneciler Derneği'nin yeniden yapılanmasını istiyorsak, bu ödevi hepimiz yerine getirmek ve daha çok çaba harcamak zorundayız. Unutulmamalıdır ki, hizmetlerinden memnun kalmadığımız bir sistemi değiştirmek ancak bu sistemin içinde yer alıp yoğun bir şekilde çalışmakla mümkündür. TKD Yeniden Yapılanma Çalışma Grubu olarak, bütün üyelerimizin ve meslektaşlarımızın Derneğin yeniden yapılanma çalışmalarına katkı sağlayacaklarına olan inanç ve güvenimizin tam olduğunu belirtmek isteriz.

NOTLAR

1. "2000'e Beş Kala Kütüphaneciliğimiz ve Bilgi Hizmetlerindeki Sorunlarımıza Çözüm Önerileri," *Türk Kütüphaneciliği* 9 (1): 65-77, Mart 1995. s.68.
2. "Türkiye'de Bilgi Bankacılığı," *Bilgisayar* no. 145, Mayıs 1993, s.16-21.
3. Mustafa Akgül, *Internet: Bilgiye Erişimin Yeni Araç ve Olanakları*. (Version 1.25 Ocak '95). Ankara: TR-NET, 1995. s.74.
4. 2 no'lu referansa bakınız.
5. The Library Association Futures Working Party (of Council). *The Final Report of the Futures Working Party*. London: The Library Association, 1985. s.2.
6. Yaşar Tonta, "Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Gelişmesini Engelleyen Nedenler," (Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi) Ankara, Hacettepe Üniversitesi, 1985. s.1.
7. Dale Eugene Shaffer, *The Maturity of Librarianship as a Profession*. Metuchen, NJ: Scarecrow, 1968, s.74.
8. TKD'nin il merkezlerinin yanı sıra, bazı ilçe merkezlerinde de örgütlenme yoluna gitmesinin nedeni, bağlı olduğu il merkezlerinde henüz Derneğin şubesi açılmamış bazı ilçelerden zaman zaman şube açma isteklerinin gelmesi nedeniyledir. Genel Merkez yakın geçmişte "il merkezindeki örgütlerin ilçeler bazında etkili olamadığı ve bazı ilçelerin kendi örgütlerine haklı bir gereksinim duydukları noktasından hareketle ilçe bazında örgütlenmelerin desteklenmesine" karar vermiştir. Ancak, yeni Genel Yönetim Kurulu bir ildeki örgütlenme tamamlanmadan o ilin ilçelerinden gelecek şube kurma isteklerinin kabul edilmemesi konusunda ilke kararı almıştır (26 Kasım 1994).
9. Hilmi Çelik, "Keşke," (Yayımlanmamış makale), 1995.
10. Doğan Atılğan, "Türkiye'de Kütüphaneciliğinin Gelişmesinde *Türk Kütüphaneciliği* Dergisinin Etkisi," (Yayımlanmamış makale), 1995.
11. 10 no'lu referansa bakınız.
12. TKD'nin resmi yayın organının 1952 yılından bu yana sürekli olarak yayımlanması TKD'nin en önemli etkinliklerinden birisidir. Dergi 1952-1986 yılları arasında *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* adıyla yayımlanmıştır. Bir ara Derneğin "kurum" olarak yeniden örgütlenmesi gündeme gelmiştir. "Kurum" olarak örgütlenme tamamlandığında Derneğin resmi yayın organının adının da değiştirilmesi gerekeceği düşüncesiyle, Bültenin adı 1987 yılında *Türk Kütüphaneciliği* olarak değiştirilmiştir.
13. Michael Hammer ve James Champy, *Değişim Mühendisliği: İş İdaresinde Devrim İçin Bir Manifesto*. Çev. Sinem Gül. İstanbul: Sabah Kitapları, 1994. s.4.
14. Ahmet Karataş, "Büyüteç: Hilmi Çelik", *Düşünceler* no. 20, Şubat 1995, s.9.

EK 1

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ÜYELERİNİN YENİDEN YAPILANMA HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Türk Kütüphaneciler Derneği'nin yeniden yapılanması hakkında üyelerin ne düşündüklerini belirlemek amacıyla bir anket formu gönderilmiş ve üyelerin Dernek ile ilgili beklenti, görüş ve önerilerini Yeniden Yapılanma Çalışma Grubuna iletmeleri istenmişti. Toplam 91 Dernek üyesi bu anket formunu yanıtlayarak bu konudaki beklenti, görüş ve önerilerini ilettiler. Anket formlarında yer alan bu bilgiler tek tek incelenerek üyelerin önemli gördüğü başlıca sorunlar ve çözüm önerileri sınıflandırılarak değerlendirilmeye tabi tutuldu. Değerlendirme sonuçları aşağıdadır. Parantez içinde verilen rakamlar anket formlarında belirtilen konuya değinen üye sayısıdır.

- Dernek, özlük hakları ve mesleki hakları korumalıdır (34)
- Dernek mesleki konularda çeşitli seminerler, hizmetiçi eğitim kursları, konferanslar ve toplantılar düzenlemelidir (kütüphanelerde bilgisayar kullanımı, İngilizce kursları, Dewey'nin 20. edisyonu ve diğer konularda) (22)
- Dernek, üyeleriyle etkin bir iletişim kurmalı, üyeler arasında dayanışma sağlamalı, üyelerle ilgili bilgileri diğer üyelere de duyurmalı, üyelerini Dernek etkinlikleri konusunda bilgilendirmeli ve katkılarını sağlanması, Dernek-üye ilişkilerini yeniden gözden geçirmelidir (22)
- Dernek gelir getirecek gezi, kermes, gece gibi sosyal toplantılar ve çeşitli etkinlikler düzenlemelidir (10)
- Dernek taşra kütüphanelerinin koleksiyon, teknik araç-gereç ve malzeme yönlerinden modernizasyonunu sağlamalıdır (9)
- Dernek kütüphaneciliği ve kütüphaneleri daha iyi tanıtmalı/halkla ilişkilere önem vermeli/çeşitli bakanlıklar ve medya ile iyi ilişkiler kurmalı/diğer demokratik kitle örgütleriyle işbirliğine gitmeli ve çeşitli kampanyalar düzenlemeli/Basin Çalışma Grubu oluşturmalı ve sorunları ve Dernek çalışmalarını medyaya aktarmalıdır (7)
- Dernek kadro sorunlarını çözmelidir (tüm kütüphanecilere uzman kadrosu verilmesi, kütüphanecilerin eğitim-öğretim ya da teknik eleman sınıfı kapsamına alınmaları) (7)
- Dernek, tüm meslektaşları temsil etmeli; etkinliklere herkesin katılımını sağlamalı ve bunun için gereken çalışmaları yapmalıdır. (Üyelerin Dernek çalışmalarına neden ilgisiz kaldıkları konusunda da bir anket yapılsa yararlı olur) (6)
- Türk Kütüphaneciliği*'nin kapsamı genişletilmeli ve daha sık aralıklarla yayımlanmalı ve üyelere daha iyi ulaştırılmalıdır (6)
- Genel Merkez daha aktif olmalı, mesleki olumsuzluklara karşı tavır almalıdır (6)
- Derneğin üye sayısı artırılmalı ve bunun için işyerlerinde irtibat sorumluları belirlenmelidir (5)
- Dernek çatısı altında çalışma kurulları oluşturulmalı, bu kurullarda görev alanlara çalıştıkları kurumlar tarafından toplantılara katılmak üzere izin verilmelidir. Şubeler bazında da bu tür çalışma kurulları oluşturulmalıdır (5)
- Dernek sendikaya/odaya/vakıfa/kuruma dönüştürülmeli ve adı değiştirilmelidir (5)
- Meslek layık olduğu saygınlığa kavuşturulmalıdır (5)
- Şube başkanlarının sürekli halk kütüphanesi yöneticilerinden olması sorun yaratmaktadır. Personelin baskı altında kalmadan seçime gitmesi sağlanmalıdır. Dernek işleriyle halk kütüphanelerinin işleri birbirine karıştırılmamalıdır. Dernekte hep aynı kişiler görev almamalıdır (5)
- Kütüphane Yasası çıkarılmalıdır (5)
- Teknik ve kütüphanelerarası işbirliği sağlanmalı ve bilgisayar ağı kurulmalıdır (4)

- Okul kütüphaneleri çalışır hale getirilmeli ve bu kütüphanelere kütüphaneci kadroları tahsis edilmelidir (4)
- Dernek, öğrencilere mesleki derneklerin önemini anlatarak onlarla daha iyi iletişim kurmalı ve öğrencilerin sorunlarına sahip çıkmalıdır (3)
- Halk kütüphanelerinde çalışan elemanların üzerindeki zimmeth kaldırılmalı ya da bunun için tazminat ödenmelidir (3)
- Kütüphanecilik eğitiminde uzmanlaşmaya gidilmelidir (3)
- Halk kütüphaneleri okul kütüphanesi işlevi görmekten çıkarılmalıdır (3)
- Dernek burslar ayarlamalı ve bu konuda IFLA ile işbirliği yapmalıdır (3)
- Dernek Genel Merkezi daha çağdaş bir görüntüye büründürülmeli (ofis alanları vs.) ve bir Dernek lokali açılmalıdır (3)
- Dernek, kütüphaneciliğin kendi içine kapalı bir meslek grubu olmaktan çıkarılması konusunda çalışmalar yapmalıdır (3)
- Dernek sadece kütüphanecileri değil, işverenleri ve okuyucuları da temsil etmelidir. Yörenin ileri gelenleri de Derneğe üye yapılmalıdır (3)
- Dernek öncelikle hedeflerini saptayarak bir politika oluşturmalıdır (3)
- Kütüphanecilik Bölümlerine alınacak öğrenciler daha yüksek puanlarla alınmalıdır (2)
- Sürelili yayınların ve çocuk kitaplarının demirbaşaya kaydedilmesine son verilmelidir (2)
- Halk kütüphanelerindeki atıl bilgisayar kapasitesi değerlendirilmelidir (2)
- Üye aidatları günün koşullarına göre belirlenmelidir (2)
- Derleme Yasası gözden geçirilerek derleme görevi halk kütüphanelerinden alınmalı ve kültür müdürlüklerine verilmelidir (2)
- Dernek daha fazla sayıda yayın yapmalıdır (2)
- İşe giriş sınavlarında Derneğe üye olma şartı aranmalı ve Dernek "odalar" gibi üyelerine yaptırım uygulamalıdır (2)
- Dernek tüm illerde örgütlenmeli ve şube kurmak isteyen her il/ilçeye yetki verilmelidir. Belde ve köylerde temsilcilikler açılmalıdır (2)
- Dernek uluslararası konularla ilgilenmeli ve Türk Cumhuriyetleri ile ilişkiler kurmalıdır (2)
- Genel Merkez her tür kütüphanede kullanılabilecek üye kartı, muhtıra, kitap fişi, demirbaş defteri basarak bunları kütüphanelere satmalı ve Genel Merkez ve şubelere gelir sağlamalıdır (2)
- Halk kütüphanelerindeki koleksiyonlar ayıklanmalıdır (1)
- Sürelili yayınların abonelik bağlantıları yılın başında yapılmalıdır (1)
- Şubelere maddeli yardım yapılmalıdır (1)
- Dernek Türkiye'de basılan her tür eser için temel fiş hazırlayıp bunları yayımlamalıdır (1)
- Halk kütüphanelerine Milli Eğitim ve diğer bakanlıkların bastığı kitaplar da gönderilmelidir (1)
- Taşradan gelen kütüphanecileri barındırmak için Dernek bir daire kiralamalıdır (1)

- Fazla mesailere iyi ücret ödenmesi sağlanmalıdır (1)
- Kütüphanecilik Bölümlerinin programlarına Kamu Yönetimi ve Halkla İlişkiler dersleri konulmalıdır (1)
- Kütüphanelere kitap satın alınması için Dernek katkıda bulunmalıdır (1)
- Dernek, yayınlarını geniş bir kesime ulaştırılabilmelidir (1)
- [Dernek bir işe] yaramaz (1)
- Dernek üyelerinin görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır (1)
- Diğer mesleki derneklerle (ÜNAK) işbirliğine gidilmelidir (1)
- Dernek yayın organlarında Anadolu'nun sesini duyuran yazılara yer verilmelidir (1)
- Üyelerin Derneğe sahip çıkması sağlanmalıdır (1)
- Türkiye'de kütüphanecilik alanında "Kim Kimdir?" albümü çıkarılmalıdır (1)
- Dernek resmi kurum havasından kurtarılmalıdır (1)
- Ayniyat Talimatnamesi yeniden düzenlenmelidir (1)
- Ücretli ve daha uzun süreli staj olanakları sağlanmalıdır (1)
- Merkezi okul kütüphaneleri kurulmalıdır (1)
- Giyim-kuşam yardımları artırılmalıdır (1)
- Kütüphane görevlilerine yıpranma payı verilmelidir (1)
- Derneğin şubeleri her altı ayda bir bölge toplantıları yapmalıdır (1)
- Dernek, Çeviri Grubunda özveriyle üç yıldır çalışan kişilerle ilgilenmelidir (1)
- Dernek kütüphane müdürlüğü kadrolarına meslek dışından kimselerin atanmasına karşı çıkmalıdır (1)
- Dernek, Anatüzüğünde belirtilenleri yaşama geçirmelidir (2)
- Parasal kaynaklara sahip kuruluşlarla projeler bazında işbirliği yapılmalıdır (2)
- Kütüphane personelinin ön lisans yüksek okulu mezunu olmaları sağlanmalıdır (1)
- Endüstri Meslek Lisesi ve Teknik Liselerden mezun olanlara "teknisyen" unvanı verilmekte ve fakat kütüphanelerde çalışan bu tür okullardan mezun personel bu haktan yararlanamamaktadır (2)
- Taşrada çalışanlar dinlenme tesislerinden yararlandırılmalıdır (2)
- Dernek özel günler için afiş bastırılmalıdır (1)
- Dernek okumayı özendirmelidir (1)
- Genel Merkez şubelerin ne tür çalışmalar yaptığını denetlemeli (1)
- Halk kütüphanelerinde kütüphaneci bir idareci veya kütüphanecilere karşı saygılı idareciler olmadığı sürece halk kütüphanelerinde ilgili bölüm mezunu kütüphanecilerinin çalışmalarının gerekli olmadığını düşünüyorum." (1)
- Boş bırakılan formlar ya da herhangi bir öneri veya görüşü olmadığını söyleyenler (3)

ANKET FORMLARINDAN BAZI ALINTILAR

"[Özlük hakları sorunu hakkında] ...19 yıllık idarecilik hayatımda hep 657 sayılı kanuna tabi olan memurların en alt düzeyinde kalması bizi hem çok üzmüş, hem de çok yıpratmıştır. Şu an ben İlçe Halk Kütüphanesi müdürüyüm ve İlçe Halk Kütüphanesinde geçici görevle çalışmaktayım. İnanın ben ilkokul mezunu hizmetlimden daha az maaş alıyorum. Her türlü sorumluluğu da biz idareciler taşıyoruz. Maiyetimizde çalışan memurlarımız tarafından alay konusu bile olabiliyoruz. (...) Yüksek okul mezunu olmayan idarecilerin maaşlarının düzeltilmesi için gerekli çalışmaların yapılarak bir an önce sonuçlandırılmasını diliyorum. Bu idareciler yüksek okul mezunu olanlarla aynı görevi yapmaktadırlar."

"[Dernek şubesi ile il halk kütüphanesi arasındaki ilişkiler hakkında] "Kütüphane idarecileri genelde dernek başkanı olduklarından derneğimiz çalışmaları kısıtlanmaktadır. Kütüphanedeki herhangi bir hoşnutsuzluk ya da memnuniyet ister istemez dernek birliğine yansımakta ve bu da dernek faaliyetlerini etkilemektedir. [Dernek yönetiminde yer alan kimselerde] hoşnutsuzluğun yoğunlaşması çalışmalara olumsuzluğun yansımada daha da etkileyici olmaktadır."

"[Genel Merkez ile şubeler arasındaki ilişkiler hakkında] ... Benim görüşüme göre; Genel Merkezin de [şubeler üzerinde] maalesef denetimi yok....Şubeler merkezden izlenmeli, amacına ulaşmayan dernekler uyarılmalı veya kapatılmalıdır. Şubesi 1987 yılından bu yana 10 kişiyle dernek olarak vardır. Bu sayı; bu kadar yıl zarfında 1-2 kişi dışında artmamıştır, artırılmamıştır. Çünkü belli kişiler; kendi tekellerinden derneği çıkarmak istememişlerdir."

"[Şubelerle Genel Merkez arasındaki ilişkiler hakkında] Varlığımız varlığınıza güç katsın."

"[Yasaklar konusunda] ...İçime dert olan bir yasağın da kaldırılması konusunu dile getirmek isterim. "Kurtuluş" dizisinin kütüphanelerde gösterilme yasağının kaldırılması! Bu ve buna benzer video kasetlerin kütüphanelere sağlanmasına yardımcı olunması."

"[Genel Merkezin kütüphanelere yardım yapması konusunda] ... TKD maddi olanaksızlıklar nedeniyle kütüphanelere alınamayan kitapların alınmasında kütüphanelere maddi katkıda bulunmalıdır. (Örneğin; iki ay içinde 15. basımını yapan bir kitabın okuyucuya sunulmaması biz kitapseverleri üzmektedir."

"29.4.1992 kabul tarihi ve 3795 Kanun numarasıyla Resmi Gazete'nin 12 Mayıs 1992 tarih ve 21226 sayısında yayınlanan Endüstri Meslek Lisesi, teknik Lise, Kız Meslek Lisesi, Kız Teknik Lisesi mezunlarına teknisyen unvanı verilmesi yaygınlaşmıştır. Bakanlığımıza müracaat edildiği halde durumumuza uygun kadro olmadığı cevabı alınmıştır. Kanunda belirtilen bu haktan kütüphanelerde çalışan Meslek Lisesi mezunlarının faydalanması için çalışmalar yapılması."

"[TKD] Kişi ve kurumlara yol gösterici, standart ve ölçü koyabilecek, sözü-sesi dikkate alınan, gelişmiş ülkelerdeki örneklerine (ALA, LA v.b.) uygun bir yapılanmayı gerçekleştirmelidir. Bilgi, teknoloji, mal ve hizmet üretmeli, yazmalı, alanımıza önderlik ve rehberlik edebilecek düzeye elbirliğiyle çıkarılmalıdır."

"Övgü ve yergilerinde haklı, yerinde, dozunda, ve haşas olmaya özen göstermeli, belli bir politik görüşe, kişi ve kurumlara yaslanmadan (aynı mesafede) varlığını ve icraatını sürdürmeye kararlı olmalıdır."

"Bugüne kadar yaptığı çalışmalardan haberi olmadığı ve fazla faal bulmadığını düşündüğü için birçok kişi derneğe üye olmayı, çalışmalara, toplantılara [katılmayı] düşünmüyor. Bunun için ilk önce dernek ve üyeler arasındaki bağlar sağlanmalıdır, kopukluklar önlenmeli. Yapılan çalışmalar ve sonuçlar bildirilmelidir."

"Derneğin...önce meslektaşların tümünü kazanabilmesi gerekmektedir."

"Derneğin gönüllü gruplardan öte resmi sığa sahip, seçilmiş ve görev alanı net olarak belirlenmiş kişi veya kişileri (bunlar yönetim kurulu veya alt kurullardan oluşabilir) görevlendirmesi."

"Üniversite, bölüm hocaları yıllardır kütüphaneci yetiştirirler, ama kütüphanecilik için birşey yapmazlar. Onlar için önemli olan öğrenci yetiştirmek, onu da doğru yapmazlar ya. Onun dışında birşeye karışmazlar. Bu hocalar herhangi bir yöntemle kütüphaneciliğin sesini duyurmak için çalışmalara ortak edilmeli."

"Ulaşılabilecek her dernek üyesinin bugünkü konumunu (ailevi ve mesleki) derleyen bir çalışma yapılmasını ve neticenin üyelere de duyurulmasını..."

"TKD ile ilgili beklenti, eleştiri ve görüslerin hiçbir sonuç vermeyeceği konusunda kararlı olduğum için bu konuda yazmak gereği duymadım. Çünkü biliyorum ki yazılan şeyler sadece kâğıt üzerinde kalacak ve uygulamaya konulmayacaktır."

"Dernek bülteni yalnız akademik düzeyde olmamalı, sosyal ve popüler nitelikler taşıyan görevler de yüklenmelidir. Kendi meslektaşlarımızın görüşlerinin açık ve özgürce ifade edilmesinin yanı sıra, ilgili diğer sektörlerle (yayıncılar, gazeteciler, kitabeveleri ve benzeri) de yer vermeli, abonelik sisteminin genişletilmesi için Derneğin önemli noktalara (bu ayrıca saptanabilir) ücretsiz gönderilmesi gerçekleştirilmelidir."

"Halk Kütüphaneleri Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde kütüphanecinin başlıca görevleri sıralanıyor. e) maddesinde yer alan yazı bizi öylesine bağlıyor ki iş sadece idarecinin iyi niyetine kalıyor."

"Niçin biz kütüphanecilere sahip çıkılmıyor. Niçin bir haksızlığa uğradığımızda bir meslek kuruluşu olarak sizi arkamızda bulamıyoruz."

"Genelde dernek [şube] başkanları o dairenin müdürleri oluyor. [Bu kimseler] istedikleri gibi derneği yürütmektedirler. (...) Personel baskı altında kalmadan seçime girmeli ve kazandığı takdirde engellenmemelidir."

EK 2

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ŞUBELERİ

ADANA

Kuruluşu: 1962
Son durumu: 1992 genel kurulunda kendini feshetti.
Başkanları: Gönül YALAZA (1962-1964), Neyyire AKIŞ (1964-1976), Çiğdem ERGENE (1976-1979, İsmet ÖZSOY (1979-1981), Halit BİNGÖL (1981-1984), Havva AYATA (1984-1988), Remziye ALIOĞLU (1988-1992)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesinde kültürel faaliyetler ve fotokopi işletmeciliği.

ADIYAMAN

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1975'de genel kurulunu oluşturmadığı için mahkeme kararı ile kapatıldı.
Başkanları: Turhan YILMAZ (1974-1975), Mehmet ÖZDOĞAN (1975)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi personelinin öncülüğünde kuruldu.

AFYON

Kuruluşu: 1975
Son durumu: 1985'de yapılan genel kurulunda kendini feshetti.
Başkanları: Yusuf Çetin ÖZTÜRK (1975-1985)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

AĞRI

Kuruluşu: 1970
Son durumu: 1981'den beri faal değil.
Başkanları: Yılmaz BAYDAR (1970), Erdoğan ÇALOĞLU (1970-1972), Hüseyin Gökçe (1972-1981) A. Şükrü YAPICI (1981)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi

AKSARAY

Kuruluşu: 1991
Son durumu: Yasal statü kazanıp kazanmadığı tespit edilemedi.
Başkanları: Ahmet DARILMAZ (1991)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

AMASYA

Kuruluşu: 1968
Son durumu: Faal
Başkanları: Dursun GONCA (1968-1976), A. İhsan KARABULUT (1976-1978), Tugut AKAN (1978-1980), Ünal İĞMİR (1980-1984), Mustafa GÜL (1984 - 1994), Afife ELMALI (1994)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi ve Kültür Müdürlüğü hizmetlerinin desteklenmesi, tiyatro organizasyonu.

ANKARA

Kuruluşu: 1961
Son durumu: Faal
Başkanları: Berin YURDADOĞ (1961-1966), Kadriye OKTAY, (1966-1968), Muhiddin Gavsî SİNA (1968-1970), Berin YURDADOĞ (1970-1972), İsmet BAYDUR (1972-1974), Hilmi ÇELİK (1974-1976), Mustafa AKBULUT (1976-1977), Bilge GÖKÇE (1977-1978), Mürsel SÜMER (1978-1980), Gülsün BASKAN 1980?-), Leman ERADAM (1986-1990), Nilgün SALMANER (1990-1992), Hatice Fatoş (Gür) AKINOĞLU (1992-1994), Erhan ERKAN (1994-)
Faaliyeti: TKD Genel Merkezine destek. Üyelerine yönelik eğitim çalışmaları, büten yayını.

ANTALYA

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal
Başkanları: Basri ONAN (1974-1976), Ahmet Oğuz BAHADIR (1976-1978), Naci TANDOĞAN (1978-1979) Selahattin KAYNAK (1979-1980), Mürsel SÜMER (1984-1994), Ayşe D. SAVGUN (1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi ve fotokopi çekimi organizasyonu.

AYDIN

Kuruluşu: 1969
Son durumu: 1982'den beri faal değil.
Başkanları: Nuri GÜNGÖR (1969), İsmet ÖZSOY (1969-974) Birsen BARENSEL (1974-1975), Nihal BAŞARAN (1975-1976), Nadir DEMİRKAN (1976-977) Ayşe KADEM (1977-1979), Cem ASLITÜRK (1979-1980), Erdal VAROL (1980-1982)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

BALIKESİR

Kuruluşu: 1962
Son durumu: Faal, ancak Şube 1968'den sonra faal değil, ikinci defa 1976'da faaliyete geçiyor.
Başkanları: Necdet ELAL (1962-1968), A. Ercan TIĞ (1976-1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

BARTIN

Kuruluşu: 1993
Son durumu: Faal
Başkanları: Yücel AKTAŞ (1993-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi ve ilde tiyatro gösterimi organizasyonu.

BİLECİK

Kuruluşu: 1971
Son durumu: 1981'de yapılan genel kurulunda kendini feshetti.
Başkanları: Halit BOZKURT (1971-1974), Fatma (Gümüş) GÜVEN (1974-1976), Kemal GÜRER (1976-1977) Osman ÖZEL (1977-1978), Haydar SEYİDOĞLU (1978-1979), Osman ÖZEL (1979-1980), Haydar SEYİDOĞLU (1980-1981)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

BİNGÖL

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1982'de üst üste iki dönem genel kurulunu yapamadığından mahkeme kararı ile kapatıldı.
Başkanları: Ata PAYIR (1974-1982)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

BİTLİS

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1976'dan beri faal değil.
Başkanları: Lütfi KAZAZ (1974-1976)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi

BODRUM

Kuruluşu: 1994
Son durumu: Faal
Başkanları: Nil (Uğurhan) ATARER (1994), Nihal SEÇER (1994-)
Faaliyeti: İlçe Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

BOLU

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal
Başkanları: Şerafettin YAMAN (1974-1980), Mehmet KÜÇÜKALTAY (1980-1982), Ahmet DALDABAN (1982-1984), Hüsnüye ALTINKAYNAK (1984-1992), Rahmiye SAYAR (1992-1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

BOYABAT

Kuruluşu: 1994
Son durumu: Faal
Başkanları: Kayhan SARICA (1994-)
Faaliyeti: İlçe Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

BURDUR

Kuruluşu: 1962
Son durumu: Faal
Başkanları: Hilmi YARDIM (1962-1966), Mustafa AÇIKALIN (1966-1974), Ayla AÇAR (1974-1979), Meral ÖNDER (1979-1981), Ayla AÇAR (1981-1988), İsmail D. YAĞCI (1988-1994), Mevlüde KÖKER (1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

BURSA

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal, ancak Şube 1981'de yapılan genel kurulunda kendini feshetti. İkinci defa 1988'de faaliyete geçirildi.
Başkanları: Halit BOZKURT (1974-1976), Nurten AKDÖL (1976-1978), Murat YÜKSEL (1979-1981), İhsan BİLGİLİ (1988-1994), Eşref AKOVA (1994-)
Faaliyeti: İlde mesleki ve kültürel faaliyetler.

CEYHAN

Kuruluşu: 1973
Son durumu: 1981'den beri faal değil
Başkanları: Mehmet GÜRTÜRK (1973-1979), E. Ahmet KUTLUCA (1979-1981)
Faaliyeti: İlçe Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

ÇANAKKALE

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal
Başkanları: Ahmet ŞAHİN (1974-1976), Osman SİVİLOĞLU (1976-1979), İmre ERTEN (1979-1982), İbrahim ERGİN (1982-1994-).
Faaliyeti: İlde kültürel faaliyetler, tiyatro organizasyonu.

ÇANKIRI

Kuruluşu: 1994
Son durumu: Faal
Başkanları: Dursun YAĞMUR (1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

DENİZLİ

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal
Başkanları: İsmehan (Urhan) ÖZDAMAR (1974-1975), Hüseyin GÜNEŞ (1975-1977), Kazım ÇÖLGEÇEN (1977-1979), Leman UYAR (1979-1988), Ali İNCİ (1988-1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

DİYARBAKIR

Kuruluşu: 1976
Son durumu: Faal, ancak Şube 1981 den sonra faaliyetine ara verdi. İkinci defa 1993'de faaliyete geçti.
Başkanları: Hasan KARADAĞ (1976-1979), M. Tevfik ARITÜRK (1979-1980), Risalet TARTKOY (1980-1981), Tahsin EROĞLU (1981 ve 1993-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

EDİRNE

Kuruluşu: 1970
Son durumu: Faal
Başkanları: Latif BAĞMAN (1970-1981), A. İlhan ÖZALP (1981-1982), Özlem AĞIRGAN (1982-1984), Ender BİLAR (1984-1990), Coşkun MOLLA (1990-1992), Ender BİLAR (1992-1994-)
Faaliyeti: Bülten ve kitap yayını, kültürel ve mesleki çalışmalar, İl Halk Kütüphanesinde bilgisayar ve fotokopi işletmeciliğinin organizasyonu.

ELAZIĞ

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal, ancak 1984-1994 arası faaliyetine ara verdi.
Başkanları: Safiye ATILGAN (1974), Çapan DAĞDELEN (1974-1976), Ziya KAYAPINAR (1976-1977), Nevzat ÜLGER (1977-1978), H. Bayram CAN (1978-1980), Osman BAYRAM (1980-1984), Günerkan AYDOĞMUŞ (1984), Ahmet PİRİNÇCİ (1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

ERZİNCAN

Kuruluşu: 1976
Son durumu: 1991'de genel kurulunu yapmadığı için mahkeme kararı ile kapatıldı. Şubenin 1980-1986 faaliyet dönemi izlenemedi.
Başkanları: Ahmet MAZLUMOĞLU (1976-1977), İbrahim TOKYÜREK (1977-1978), Günay YILDIZ (1978-1979), Nuray ALTINDIŞ (1979-1980), Yusuf ŞENGÜL (1980), Tahir Erdoğan ŞAHİN (1986-1991)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

ERZURUM

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal
Başkanları: M. Fikret AĞAVER (1967-1982), Adnan ADLIĞ (1982-1986), Abdürrhim HAN (1986-1988), Firgan TOKSOY (1988-1992), Şengül ERGÜNEY (1992-1994), Handan YÜKSEL (1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi, ilde tiyatro gösterimi organizasyonu.

ESKİŞEHİR

Kuruluşu: 1963
Son durumu: Faal, ancak Şube ikinci defa 1970'de faaliyete geçirildi.
Başkanları: Ahmet BİNGÖL (1963), İsmail Ali SARAR (1970-1986), Hasan BAŞ (1986), İsmail Ali SARAR (1986-1992), Aysel ÇAĞIRAN (1992-1994 -)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

GAZİANTEP

Kuruluşu: 1970
Son durumu: 1978'den beri faal değil
Başkanları: Mustafa CAN (1970), Dr. Yaşar BAHADIR (1970-1974), Mustafa CAN (1974-1976), Mehmet YURTSEVEN (1976-1978), Prof. Dr. Hamdi ATMACA (1978)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

GİRESUN

Kuruluşu: 1987
Son durumu: Faal
Başkanları: Mustafa KIRAN (1987-1991), A. Kadir DEMİR (1991-1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

GÖRDES

Kuruluşu: 1994
Son durumu: Faal
Başkanları: Cengiz GÖKÇE (1994-)
Faaliyeti: İlçe Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

GÜMÜŞHACIKÖY

Kuruluşu: 1994
Son durumu: Faal
Başkanları: A. Galib TUNCAY (1994-)
Faaliyeti: İlçe Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

HATAY

Kuruluşu: 1984
Son durumu: Faal, eski Şubenin kuruluş tarihi tespit edilemedi
Başkanları: Hakbilen NAKİB (1984-1994), Faruk KUSEYRİ (1994-)
Faaliyeti: İlde Kültür Bakanlığına bağlı kütüphanelerde faaliyet, mesleki yayınlar ve kütüphanelere destek hizmetleri.

İÇEL

Kuruluşu: 1980
Son durumu: Faal, ancak Şubenin 1981-1990 yılları arası faaliyeti izlenemedi.
Başkanları: Mehmet GÜRTÜRK (1981), Perihan EREN (1990-1994-).
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

İSTANBUL

Kuruluşu: 1962
Son durumu: Faal
Başkanları: Akın TOKMAKÇIOĞLU (1962-1964), M. Türker ACAROĞLU (1964), Jale BAYSAL (1964-1966), Nail BAYRAKTAR (1966-1968), Meral ALPAY (1968-1972), İhsan GÜLEÇ (1972-1973), Nurten ÇAKIR (1974-1975), Aysel SAN (1975-1976), Muammer ÜLKER (1976), Şerafettin KOCAMAN (1976-1978), Leman ŞENALP (1978-1979), Nabey ÖNDER (1979-1980), Necati GÜLTEPE (1980-1981), Şerafettin KOCAMAN (1981-1982), Hasan DUMAN (1982-1984), Gülser ORHON (1984-1988), Hasan S. KESEROĞLU (1988-1992), Gülgün Sayarı BOSTANCI (1992-1994), Ayten ŞAN ŞÖLEN (1994), Hasan S. KESEROĞLU (1994)
Faaliyeti: İl içinde mesleki, kültürel toplantılar ve mesleki yayın yapılması.

İZMİR

Faaliyeti: 1963
Son durumu: 1981'den beri Şube faal değil
Başkanları: Kemal ÖZERTEM (1963-1968), Muttalip DİLMEÇ (1968-1970), Zuhâl KOMAN (1970-1972), Ruhi MUTLU (1972-1974), Muttalip DİLMEÇ (1974-1975), Ahmet DALDABAN (1975-1976), N. Birsen ALKINOĞLU (1976-1977), Mustafa CAN (1977), Meral GÜÇLÜ (1978), Cihan AKKAŞ (1978-1979), Fatma GÜMÜŞ (1979-1981)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

KARS

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1978'den beri faal değil
Başkanları: Nurettin KAYHAN (1974-1978)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

KASTAMONU

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1977'den beri faal değil
Başkanları: Aziz DEMİRCİOĞLU (1974-1977)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

KAYSERİ

Kuruluşu: 1962
Son durumu: 1981'den beri faal değil
Başkanları: Mehmet ATABERK (1962-1981)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

KIRKLARELİ

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal
Başkanları: Gülümay BİLGİN (1974-1975), Zeki KILIÇ ASLAN (1975-1986), Bülent DİZDAROĞLU (1986-1990), Nazif KARAÇAM (1990-1991), Bülent DİZDAROĞLU (1991-1994), S. Hilal SICAK (1994-)
Faaliyeti: İde müzik ve yabancı dil kursları, İl Halk Kütüphanesine faaliyetlerinin desteklenmesi.

KIRŞEHİR

Kuruluşu: 1975
Son durumu: 1982'den beri faal değil
Başkanları: Mustafa KÖKSAL (1975-1976), Hayri ÇOPUROĞLU (1976-1978), Ercan ŞENYÜZ (1978-1980)
Dursun ILGAR (1980-1982)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi

KOCAELİ

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal, ancak 1977-1982 yılları arası faaliyetine ara verdi.
Başkanları: Şahap TİĞİSTİ (1974-1977), Hüseyin GÖKÇE (1982-1984), Özcan ŞENOL (1984-1986), Nejla ÖZCAN (1986-1988), Vedat AVCI (1988-1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi, fotokopi çekimi organizasyonu.

KONYA

Kuruluşu: 1964
Son durumu: Faal, ancak 1972-1976 arasında Faaliyetine ara verdi
Başkanları: Ahmet BOYA (1964-1966), Celaleddin KİŞMİR (1966-1972), Selçuk ES (1976-1979), Osman SİVİLOĞLU (1979), Kasım AKÇAY (1979-1984), Sadeddin DEMİRPOLAT (1984), Faruk SOYDAN (1984-1986), Kasım AKÇAY (1986-1994), Rifat MİRZA (1994-)
Faaliyeti: Kütüphanecilik bülteni, fotokopi faaliyeti ve kitap fuarı organizasyonu, İl Halk Kütüphanesi ve Kültür Müdürlüğüne çalışmalarında destek.

KÜTAHYA

Kuruluşu: -
Son durumu: Faal
Başkanları: İsmail Hakkı KUTLU (1975-1978), Ali BERBEROĞLU (1978-1986), Melek ARICILAR (1986-1988), Ali AKSAKAL (1988-1994-)
Faaliyeti: Mesleki yayın ve bülten çıkarılması, fotokopi çekimi organizasyonu, İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi

MANİSA

Kuruluşu: 1968
Son durumu: Faal
Başkanları: Muazzez TAYGON (1968-1971), Musa İNAN (1971-1974), Ayla KARAÖZ (1974-1976), Güler GÖNÜLTAŞ (1976-1984), Kenan ÇETİNÇELİK (1984-1988), İsmail EROĞLU (1988-1994)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

MARDİN

Kuruluşu: 1976
Son durumu: 1978'den beri faal değil
Başkanları: Tahsin EROĞLU (1976-1978)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

MUŞ

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1981'den beri faal değil
Başkanları: Halit BİNGÖL (1974-1979), Ruşen Yaşar BAYRAK (1979-1981)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

NEVŞEHİR

Kuruluşu: 1962
Son durumu: Faal
Başkanları: Hamit ÖZALP (1962-1968), Mehmet REHBER (1968-1971), Mehmet NEŞELİ (1971-1972), Mehmet YURTSEVEN (1972-1973), Mehmet NEŞELİ (1973-1977), M. Emin ANDAÇ (1977-1978), Mehmet NEŞELİ (1978-1979), Şahin KOYUER (1979-1980), S. Ahmet REHBER (1980), Mehmet NEŞELİ (1980-1988), S. Ahmet REHBER (1988-1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

NİĞDE

Kuruluşu: 1961
Son durumu: Faal
Başkanları: Abdülkadir KÖYLÜ (1961-1976), Özgür BİLEN (1976-1988), Oktay BİRDAL (1988-1990), Leman UYAR (1990-1994), İsmail AKKAŞ (1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

ORDU

Kuruluşu: 1967
Son durumu: 1979'dan beri faal değil
Başkanları: İzzet GÜNDÜZ (1967-1972), Selim ÖZCAN (1972-1974), Av. Cavit KALPAKLIOĞLU (1974-1977), Fatma GÜMÜŞ (1977-1979), Aydın ÖZEN (1979)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

ORHANELİ

Kuruluşu: 1993
Son durumu: Faal
Başkanları: Emin AKKAŞ (1993-)
Faaliyeti: İlçe Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

RİZE

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1979'dan beri faal değil
Başkanları: Rasim ÖNCÜLER (1974-1979)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

SAKARYA

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal, ancak 1976-1991 arası faaliyetine ara verdi
Başkanları: Turgut TURNA (1974-1976), Reşat ÖZÇAYIR (1991-1994), Kemal ÖRGE (1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

SAMSUN

Kuruluşu: 1967
Son durumu: Faal
Başkanları: Alim ALTAYLI (1967-1974), Kamil DEMİRCİOĞLU (1974-1978), Alim ALTAYLI (1978-1979) Atilla ÇAKIR (1979-1982), Yücel TÜRE (1982-1984), Hikmet DİKSU (1984-1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

SİNOP

Kuruluşu: 1991
Son durumu: Faal
Başkanları: Ahmet DALDABAN (1991), Aydın ÖZEN (1991-1993), Ahmet DALDABAN (1993-)
Faaliyeti: İl Kültür Müdürlüğü ve İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

TEKİRDAĞ

Kuruluşu: 1974
Son durumu: Faal, Şube kurmak için ilk kez 1966'da girişimde bulunulmuştur.
Başkanları: Nezihe TOKCAN (1966), Av. Hilmi POLAT (1974-1979), Z. Bülent DAZDAROĞLU (1979-1980), Ahmet SİLİSTRE (1980-1981), Ahmet ÖZDAMAR (1981-1982), Ahmet ÖNAL (1982-1985) Mehmet S. SEREZ (1985-1986), Ahmet ÖZDAMAR (1986-1988), Aytaç TEZEREN (1988-1990), Mustafa ÖZKABAK (1990-1994), Fahrettin ATEŞ (1994)
Faaliyeti: İl Kültür Müdürlüğü ve İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

TOKAT

Kuruluşu: 1980
Son durumu: Faal
Başkanları: N. Tamer CEHDİOĞLU (1980-1986), Erdal DEMİRPOLAT (1986-1988), N. Tamer CEHDİOĞLU (1988-1994-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

TRABZON

Kuruluşu: 1976
Son durumu: 1977'den beri faal değil
Başkanları: Aydın ÖZEN (1976-1977)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

TUNCELI

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1979'da genel kurulunda kendini feshetti
Başkanları: Musa YLMAZ (1974-1979)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

URFA

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1979'dan beri faal değil
Başkanları: İ. Halil BİLLURCU (1974-1979)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

UŞAK

Kuruluşu: 1979
Son durumu: Faal
Başkanları: Gönül ŞAHİN (1979-1984), A. İhsan ÖZKAN (1984-1994), Cahit ÖZPINAR (1994-)
Faaliyeti: İl çapında Kültür Bakanlığı kütüphanelerinde organizasyon, İl Halk Kütüphanesi ve İl Kültür Müdürlüğüne destek.

ÜRGÜP

Kuruluşu: 1962
Son durumu: 1981'den beri faal değil
Başkanları: Mustafa GÜZELGÖZ (1962-1977), Halit BOZKURT (1977-1978), Ömer ÇUBUK (1978-1981)
Faaliyeti: İlçe Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

VAN

Kuruluşu: 1967
Son durumu: 1981'den beri faal değil
Başkanları: Hakkı YAKUBOĞLU (1967-1979), Ercan SOYDAN (1979-1980), Ferdi ATİLLA (1980-1981)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

YOZGAT

Kuruluşu: 1974
Son durumu: 1980'den beri faal değil
Başkanları: Ahmet AHŞ (1974-1975), Nejat AYAN (1975-1980)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

ZONGULDAK

Kuruluşu: 1993
Son durumu: Faal
Başkanları: Harun MELEMEZ (1993-)
Faaliyeti: İl Halk Kütüphanesi hizmetlerinin desteklenmesi.

DEĞERLENDİRME TABLOSU

- Faal şube sayısı: 39
- Kapanan şube sayısı: 27
- Yeniden faaliyete geçen şube sayısı: 12 (Ankara, Balıkesir, Bursa, Diyarbakır, Elazığ, Eskişehir, Hatay, İçel, Kocaeli, Konya, Nevşehir, Sakarya)
- Genel kurulunda kendini fesh eden şube sayısı: 5 (Adana, Afyon, Bilecik, Bursa, Tunceli)
- Mahkeme kararı ile kapatılan şube sayısı: 3 (Adıyaman, Bingöl, Erzincan)
- İl veya İlçe Halk Kütüphanesi dışında faaliyet gösteren şube sayısı: 3 (Ankara, Bursa, İstanbul)
- Diğer: 1 (Aksaray Şubesinin yasal statü kazanıp kazanmadığı bilinmiyor.)